ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 212 (8119)
СЕНТЯБРИИН 8
СУББОТО
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Үбһэ хуряалгын ябасые эрид түргэдхэе!

...үнөө саг ошожол, орой бо-...ол байна. Иигээд ногоон ...ржа, шэмэ шүүһэеэ гээжэ ...ень. Тиимэһээ колхоз ...эгээл эдэ үдэрнүүдтэ үр-...э, бүхы сабшалангайнгаа ...аса ногоое бараниень саб-...а абаха ёһотой. Урда жэл-...дтэ хэдэ хэдэн колхозууд-... зарим газарайнгаа ногоое ...ангүй орхижо, үбһэ тэ-... бэлэдхэхэ түсэбөө дүүр-...эгүй, тэрэнэй эсэстэ ханхи-...а хүйтэн үбэлэй, хохи ха-...ай үедэ бэрхэшээл тохёол-..., үхэр малай тураха, ...э ябадал ушардаг бай-... Иимэ алдуу эндүүһээ һур-... абажа, мүнөө жэлдэ үб-...жээл элбэгээр бэлэдхэхэ ...э колхоз, МТС, совхозуу-... шухала зорилго мүн. Энээ-...е дүүргэхын тулада үбһэ ...алгын ябасые мүнөө үедэ ...жашье һуладхангүй, ха-... улам түргэдхэхэ шухала. ... колхозууд, МТС-үүдэй ...рой арга боломжонуудые ...эд ашаглаха, хүдэлмэриин ...ые зүбөөр хубаарилан та-...а, социалистическэ мүры-... бодотоор эмхидхэжэ, хүн ...энэй абаһан уялгые дүүр-...хэ хэрэгтэй.

Энэ талаар бодото байдалые ...ажа үзэхэдэ, зарим нюта-...дта техникэ муугаар ашаг-...дана, олон үбһэшэд үдэ-...ингөө нормые дүүргэнэгүй. ...э хуряалгын хүдэлмэриие ...плексноор механизацилха ...аа үгэ хүүрэ барадагшье ..., зарим МТС-үүд, колхозуу-... хүтэлбэрилэгшэд үнэндөө ... хэрэгые тооногүй. Тэрэнэй ...тэ хуряалгын хүдэлмэри-...дэй хоорондо забһар гара-..., һурилэлгэ илангаяа ехээр ...дана. Хура бороотой үдэр-...дтэ сабшалгые огто зогсоо-..., силосшье даралгые бо-...ужа, бултадаа амардаг ...р олон үзэгдэнэ. Адуу ма-...р олон Зэдын, Сэлэнгын, ...уын, Ториин, Хэжэнгын, ...ин, аймагуудта үбһэ ху-...гын хүдэлмэри илангаяа ...алтагүйгөөр ябажа байна. ...ахи олон колхозууд тэ-... бэлэдхэхэ түсэбөө хахад-...шьедүй байха юм. Тэрэ ...төө зарим колхозууд һүү-... үедэ хуряалгын хүдэлмэ-... эрид һуладхаба. Олонхи ...шэдөө таряа хуряалгада ...аһан дээрэһээ тэжээл бэ-...лгэмнай һуларба гэжэ ...жи хүтэлбэрилэгшэд хэлэ-... Тэл таряашье хуряалгань ...э баһал ехээр унжагайржа ...а ха юм. Үнэндөө ажахын ... шухала эдэ хүдэлмэринүү-... ехээр һаатажа байһан ...алтагаан юуб гэхэдэ, ажа-... эмхидхэл аргагүй һула, ...ина зэмсэгүүд гүйсэд ашаг-лагданагүй, олонхи ушарта миин байна.

Зэдын аймагай Үшөөтэйн МТС-эй харьяата колхозуудта үбһэ хуряалга илангаяа хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Колхозуудта хүдэлдэг тракторна бригаданууд үбһэ сабшалгашье, тармалгашье дээрэ нормоёо дүүргэнэгүй, гадна морин косилкануудынь ходо эбдэржэ, миин байна. Молотовой, Ленинэй, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозуудта техникэ илангаяа муугаар ашаглагдана. Тэдэ тус МТС-эй директор нүхэр Петинов үбһэ хуряалгын дутуу дундануудые саг соонь зайсуулжа, тэжээл бэлэдхэхэ түсэб заатагүй дүүргэхэ тушаа эрид хэмжээ абаагүй, энэ талаар тракторна бригадануудһаа шанга эрилтэ хээгүй байха юм. Мүн дурсагдагша аймагай Цагаан-Усанайшье МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд үбһэ хуряалга, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ, силос даралгада тон харюусалгагүйгөөр хандаа.

Үдэжэ байгаа үхэр малдаа үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ иимэ хайхарамжагүйгөөр хандажа байха гэээшэ тон ехэ алдуу болоно. Саашадаа тэжээл бэлэдхэлгээр тохёолдоһон бүхы дутуунуудые эрид шууд усадхажа, колхоз бүхэнэй түсэбые заатагүй дүүргэхэ ябадал хангаха шухала. Тиихын тулада үбһэ хуряалга дээрэ машина техникын миин байха ябадалые болюулха, бүхы хүдэлмэриие комплексноор механизацилха шухала. Мүн ажалай эмхидхэлые эрид һайжаруулха, хүн бүхэнэй нормоёо дүүргэхэ ябадал хангаха хэрэгтэй. Тракторна, морин косилкануудые хэрэглэхын хажуугаар, гараар сабшалгые үргэнөөр эмхидхэхэ шухала. Шугы бургааһанай оёорой, ойн соорхойн, намаг болдогтой газарайшье ногоое орхингүй, бүхы сабшалангайнгаа ургасые эрхим шанартайгаар хуряажа абаха ёһотойбди. Сабшагдаһан үбһэеэ дары хуряажа һүрилөөд, хоройлоод, тэрэнээ нарин нягтаар хэмжэжэ тушаагаад лэ байхадань үбһэшэдэй ажал тобойжо харагдаха болоно бшуу. Тиимэһээ эдэ бүхы хүдэлмэринүүдые зэргэ ябуулха хэрэгтэй.

Үбһэ хуряалгатай хамта, мүн силос даралгые, илангаяа кукурузаяа силослэхэ хүдэлмэриие түргэдхэхэ шухала.

Колхоз бүхэндэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб заатагүй дүүргэхэ ябадал хангаха, энэ хэрэгые бодотоор хүтэлбэрилхэ гэээшэ нютагуудтахи партийна, советскэ органуудай шухала зорилго болоно.

Гүрэнэйнгөө урдахи уялгаяа уридшалан дүүргээд, 150 мянган пүүд ороо̄һо түсэбһөө гадуур тушаахабди

Түнхэнэй аймагай колхозууд болон МТС-үүд энэ жэлдэ хабарай тарилгые һайн шанартайгаар, эмхитэйгээр үнгэргэжэ, ороо̄һото культурануудые тариха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн, шэниисэ болон кукуруза мэтын шухала культурануудай тарилгын талмайе үргэдхэжэ, хартаабха болон овощь ехээр тариһан байна. Аймагай колхозуудта шэнэ газар ашаглалгада оруулагдажа, тэжээлэй культурануудай тарилгын талмай нилээдгүй үргэдхэгдөө.

Шэнэ газарые ашаглалгада оруулһанай, түрүү агротехникэ хэрэглэһэнэй, тарилгые һайн болзорто ба богонихон сагта шанар һайнтай үрэһөөр тарижа, ургасын хойнюһоо харууһалга хэһэнэйнгээ ашаар мүнөө жэлдэ аймагай колхозуудта хүдөө ажахын культурануудай һайн ургаса ургуулагдаба. Энээниие ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрнүүд элишэлнэ. Хрущевой нэрэмжэтэ, «Красный пахарь», XVII партсъездын, Булганинай, Калининай, Сталинай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта дунда зэргээр гектар бүриһөө 100, 100-һаа дээшэ пүүд шэниисэ абтажа байна.

Аймагай колхозуудта таряа хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Ургаса гол түлэб амяарлан хуряаха аргаар хэгдэнэ. Сентябриин 5-най мэдээгээр энэ түрүү аргаар 1300 гектарһаа дээшэ хуряагдаба. Амяарлан хуряалгые хэрэглэһэнэй ашаар ургаса хуряалга болон гүрэндэ таряа тушаалга урда жэлнүүдтэ оробол эртэ эхилэгдэбэ. Сентябриин 5-да 2 мянга гаран гектар таряа хуряагдажа, гүрэндэ 7 мянга гаран центнер һайн шанартай ороо̄һон тушаагдаба.

Сибириин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөндэ хабаадагшадай хандалгада харюу болгон бидэнэр иимэ уялга абанабди: **гүрэндэ таряа тушаалгын түсэбые уридшалан, сентябриин 15-да дүүргээд, гүрэндөө түсэбһөө гадуур 150 мянган пүүд ороо̄һо тушааха,** тиигэжэ КПСС-эй XX съездын шиидхэбэриие бэелүүлгэдэ зорюулһан тэмсэлдэ өөһэдынгөө нэмэри оруулха байнабди.

Амяарлан хуряалгын утаа ехэ аша туһатай байһые бодото ажал дээрээ мэдэржэ, энэ аргаар 5 мянган гектарһаа бага бэшэ (түсэбөөр 2,5 мянган гектар) хадаха, тиимын түлөө хуряалгын машиные үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглажа, амяарлан хуряалга дээрэ лафетнэ жаткаар сүүдхэдээ 25—30 гектарһаа бага бэшэ хадаха, «С-6» комбайнаар 20 гектарһаа бага бэшэ, «С-4» комбайнаар — 18 гектар таряа суглуулха ба хуряаха уялга абанабди. Гүрэндөө саг соонь таряагаа тушаахын түлөө ток дээрэ ороо̄һо сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэриие түхэреэн сүүдхэ соо, хоёр халаа бии болгон, эмхидхэхэ байнабди. Бэлэдхэлэй пунктнуудта таряа зөөжэ байһан автомашина бүхэндэ үдэр бүриин даалгабари үгтэнхэй.

Гүрэндэ таряа тушаахатаяа сасуу үрэһэнэй таряае сэбэрлэхэ, тэрэниие хадагалха хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Колхоз бүхэн нютагайнгаа эрхэ байдалда зохихо ороо̄һото культурануудай болон хартаабхын эрхим һайн үрэһөөр гүйсэд хангагдаха.

Мүн гүрэндэ овощь болон хартаабха тушааха түсэбөө болзорһоонь уридшалан дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 60 мянган пүүдһээ бага бэшэ хартаабха, 66 мянган пүүд овощь тушаахабди.

Манай аймаг гүрэндэ һү тушааха ба худалдаха түсэбөө уридшалан, августын 7-до дүүргээ һэн. Сентябриин 1-дэ аймагай ажалшад түсэбһөө гадуур 400 тонно шахуу һү тушааһан ба худалдаһан, тиигэжэ бүхыдөө түсэбһөө гадуур 1000 тонноһоо бага бэшэ һүн гүрэндэ тушаагдаха юм. Мяха тушааха түсэбөө баһал уридшалан дүүргэхэ байнабди.

Энэ жэлдэ тэжээл бэлдэхэ, адуу малай болон культурно-ажаһуудалай барилгануудые бариха хэрэгтэ горьтойхон анхарал хандуулагдана. Сентябриин 5-най мэдээгээр үбһэ абаха түсэб 71 процент, силос даралга 44 процент, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ 171 процент дүүргэгдэһэн байна. Үбһэ хуряалга ба силос даралга үргэлжэлһөөр.

Тиихэдэ поли дээрэһээ солоомые саг дары хуряаха хэрэгтэ анхаралаа табинабди. Энэ намартаа хэдышье бороотой байгаа һаань, солоомоёо гутаангүй суглуулжа абахабди. Нёдондохи жэлэйнгээ шэнги, хүйтэн болохоһоо урид бүхы солоомоёо малай үбэлжэхэ газарта зөөжэ, тэрэниие хэршэжэ сомохобди.

Энэ жэлдэ аймагай колхозуудта 2200 толгой үхэрэй, 785 толгой тугалай, 7450 толгой хонинөй, 1095 толгой гахайн байха байра баригдажа байна. Тэрэнһээ гадна, таряанай склад, хартаабха болон овощь хадагалха байра, колхознигуудта гэрнүүд болон бусад байранууд олохон колхозуудта баригдана. Аймагай колхозуудай тусхай барилгын бригадануудта 375 хүн ажаллана. Октябриин нэгэн болотор нёдондо баригдажа эхилһэн ба мүнөө шэнээр эхилһэн барилгануудые барижа дүүргэхэ, тиихэдэ хүйтэн болотор ерэхэ жэлдэ баригдаха барилгада газар малтаха, тэрээндэ хэрэглэгдэхэ шулуу, элһэ сүм бэлэдхэхэ. Энэ хэрэгтэ нютагтаа бии байгаа барилгын материал болохо туф ехээр бэлэдхэхэбди. Барилгын хүдэлмэриие түхэреэн жэл ябуулха байнабди.

1957 ондо культурно-ажаһуудалай болон үйлэдбэриин барилганууды бариха хэрэгтэ онсо анхаралаа табихабди. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ адуу малнай гол түлэб һайн байрануудаар хангагдаха бшуу.

Мүнөө үедэ эгээн түгшүүритэй харюусалгатай үе ерээд байна гэжэ бидэ ойлгонобди. Имагтал хуряалгын хүдэлмэриие саг соонь үнгэргэһэнһөө боложо, гүрэндэ таряа тушааха түсэбэй дүүргэлтэ, бүхы колхозуудые өөрынгөө һайн шанартай үрэһөөр, ниитын малые тэжээлээр хангаха, колхозуудай хамтын ажахые саашадань бэхижүүлхэ болон колхознигуудай ажаһуудалые һайжаруулха хэрэг сүм дулдыдана ха юм.

Ургаса хуряалгые гээлтэгүйгөөр үнгэргэхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха уялгаяа уридшалан дүүргэхэ ба түсэбһөө гадуур тушаахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ орохые республикын бүхы колхознигуудые, механизаторнуудые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдые бидэ уряалнабди.

Энэ уялга аймагай комбайнернууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, колхозуудай түрүүлэгшэд болон партийна эхин организациин секретарьнарай зүблөөн дээрэ абтаба.

Алтайн хизаар. Энэ жэлдэ хизаарай таряашад гүрэндөө 350 миллион пүүд ороо̄һо таряа тушааха гэһэн уялга абаһан байгаа. Мүнөө бэлэдхэлэй пунктнуудта колхозуудай болон совхозуудай полинууд дээрэһээ таряан таһалгаряагүй орожол байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Барнаульска элеватор харагдана. Шэнэ ба боро газар эдлүүрилжэ байһан холын районуудһаа Обь мүрэн худар ерэһэн баржаһаа таряан буулгагдажа байна. Эндэ таряа буулгаха хүдэлмэри плевматическа таряа буулгадаг машинаар хэгдэнэ.

ТАСС-эй фотохронико.

Дүй дүршэлөө халан абалсаба

Кударын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой центр Ункуркуй тосхонһоо баруун урагшаа Хара бууса гэжэ сагаан тала нэмжынэ. Энэ талын баруун хажууда, модогүй мүндэгэр гүбөөгэй хормойдо колхозой хонинной отара байрладаг юм.

Эндэ Ехэ-Кударын, Хамнигадайн МТС-үүдэй лафетнэ жаткын машинистнууд, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд, МТС-үүдэй мэргэжэлтэд һаяхан сугларжа, Ехэ-Кударын МТС-эй лафетнэ жаткын түрүү машинист Иннокентий Николаевич Жарниковай дүй дүршэлтэй танилсаба.

Зарим механизаторнууд, тэдэнэй тоодо Хамнигадайн МТС-эй комбайнер Агапетов, Ехэ-Кударын МТС-эй комбайнер Доржизапов болон бусад түрүү машинистын ажалые хаража, хадажа ябаһан таряанайнь полиие тойролсоо.

Һүүлээрнь улаан буланда булта сугларжа, дүй дүршэл тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэһэн, шэнэ уялгануудые абаһан байна. Тэрэ суглаан дээрэ түрүү машинист И. Н. Жарниковта, тэрэнэй туһалагша С. Жарниковта хармаанай час болон бусад үнэтэ бэлэг барюулагдаа.

Индонезиин Республикын президент Сукарнын СССР-тэ ерээд байһан тухай

...незиин Республикын президент ... ба тэрээниие үдэшэжэ ябалса-...үүд сентябриин 6-да Ташкент-...маркандa ошохоор ниидэбэ. Эдэ ...ые Узбекскэ ССР-эй Верховно ... Түрүүлэгшэ А. Х. Хакимов ...танай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи ...рь Н. А. Мухитдинов, Узбеки... КП-гэй ЦК-гэй секретарьнууд Мельников, М. А. Абдуразаков ...Рахимбабаева, Туркистанска сэ-...рутой командалагша А. А. Лу-... болон бусад аэродром дээрэ ...

...незиин президентые үдэшөөд ...зууураа, Узбекскэ ССР-эй Вер-... Соведэй Түрүүлэгшэ А. Х. Ха-...замдаа һайн ябахыень хүсөөд, ...станай ажалшадай үмэнэһөө Ин-... арадта амаршалга хүргэбэ. ...дент Сукарно харюугай үгэ хэлээ. ... тэрэл үдэр хүндэтэ айлшаниие ...андска областной Соведэй гүй-... түрүүлэгшэ Р. З. Артыков, ...станай КП-гэй обкомой нэгэдэхи ...тарь Н. Я. Якубов болон бусад ...та нюурнууд, олониитын түлөө-... ба журналистнууд аэродром ...утгаа. Самаркандын ажалшадай ... Р. З. Артыков президентые ...лба. Президент Сукарно ха-... үгэ хэлээ.

...идент Сукарно болон тэрээниие ...эжэ ябаһан хүнүүд узбек ара-... урда сагай культурын памят-...ые хараба. Тэдэнэр Улугбегын ...тории. Регистан талмайн ар-...рна гоёолтые, тимуридүүдэй хү-...ээн часай турша соо хараа. Айл-...ябаһан лэ газартань Самаркан-...алшад баяртайгаар амаршалба.

...идент Сукарно ба тэрээниие үдэ-...ябалсаһан хүнүүд городые хара-...аа һүүлээр Баку ошохоёо нии-... Тэдэнэр зууурандаа Ашхабадта ... юм. Аэродром дээрэ эдэ айл-... Туркменскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. Сарыев амаршалаа. Президент Сукарно харюугай үгэ хэлэбэ. А. Сарыев туркменскэ национальна костюм — торгон тэрлэг, сагаан папаха малгай президент Сукарнода бэлэг болгон барюулаа. Индонезиһээ ерэһэн айлшадай хүндэлэлдэ эмхидхэгдэһэн сайлалгын һүүлээр президент Сукарно, тэрэниие үдэшэжэ ябалсаһан хүнүүд Баку ошохоор мордобо.

Индонезиин, СССР-эй болон Азербайджанска ССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Бакугай аэродром дээрэ Индонезиин гүрэнэй ба политическэ элитэ ехэ ажал-ябуулагшые Азербайджанска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Мирза Ибрагимов, Азербайджанска КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь И. Д. Мустафаев, Азербайджанска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. Г. Рагимов, СССР-эй болон Азербайджанска ССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, министрнүүд, Бакугай ажалшадай олон тоодо түлөөлэгшэд угтаа. Азербайджанска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Мирза Ибрагимов, президент Сукарно амаршалгын үгэнүүдые хэлэбэд.

Аэродромһоо город ошохо замдаа Индонезиин айлшад нефтиин олзоборилгонуудые хараад, һүүлээрнь Бакугай нефть буйлуулан шанаржуулдаг заводто ошожо үзөө. Азербайджанай нефтьшэд президент Сукарные, Индонезиин арадай бусад түлөөлэгшэдые баяртайгаар угтаа.

Президент Сукарно, Индонезиһээ ерэһэн бусад айлшад багахан саг соо амарһанай һүүлээр, Азербайджанска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Мирза Ибрагимовай эмхидхэһэн хүндэлэлэй уулзалгада хабаадаба.

(ТАСС).

КПСС-эй ОБКОМДО

Республикын колхозууд ба совхозуудта таряа тушаалгые түргэдхэхэ, ургаса хуряалгые эмхитэйгээр түгэсхэхэ хэмжээнүүд тухай

Республикын колхозууд ба совхозуудта ургаса хуряалга тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэжэ уржадэр КПСС-эй обкомой бюро тэмдэглэһэн байна. Сентябриин 1 болотор ороо̄һото культурануудай бүхы талмайһаа оройдоо 6,6 процентнь хуряагдаһан ба гүрэндэ таряа тушааха түсэб миин 4 процент дүүргэгдэһэн байха юм.

Иимэ байдал ямар ушарһаа тохёолдооб гэхэдэ, партиин айкомууд, аймгүйсэдкомууд, мүн тэрэшэлэн МТС-үүдэй, совхозуудай директорнүүд хуряалгын хүдэлмэриие, таряа тушаалгые шангадхаха тушаа оролдоогүй, таряа хуряалгые түргэнөөр дүүргэхэ, МТС-үүд, колхозууд болон совхозуудта бии байһан хуряалгын техникые, автотранспортые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха тушаа хэмжээ абанагүй. Олохон колхозуудта, мүн Боргойн совхоздо нилээд ехэ таряанай сугларaад байбашье, тэрэниие гүрэндэ тушаалга удаарyулагдана.

Ярууны, Мухаршэбэрэй, Зэдын, Ториин, Хэжэнгын, Хориин, Түнхэнэй аймагуудай колхозууд болон совхозуудта таряа хуряалга, гүрэндэ таряа тушаалга болоногүй ехээр гээгдэлдэ ороо гэжэ КПСС-эй обкомой бюро онсо тэмдэглэбэ. Эдэ аймагуудай аймгүйсэдкомууд ба КПСС-эй айкомууд бии байһан арга боломжоёо, тэдээндэ үгтэһэн ехэ туһаламжые тон хангалтагүйгөөр хэрэглэнэ.

Мүнөө ургаса хуряалгые, таряа тушаалгые түгэсхэхэ шиидхэхы үе болоо гэжэ КПСС-эй обкомой бюро партиин айкомуудай, аймгүйсэдкомуудай, колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай партийна эхин организацинуудай ба хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралые хандуулна. Таряа хуряалгые сентябриин 20-һоо оройтуулангүй дүүргэхэ, тэрэшэлэн ороо̄һо таряанай орондо малажалай продуктнуудые тушааха эрхэеэ хэрэглэн, бүхы колхозууд ба совхозуудай гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ мүнөө партийна, советскэ органуудай, колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй бүхы анхарал хандуулагдаха ёһотой.

«Колхозууд ба совхозуудта таряа тушаалгые түргэдхэхэ, ургаса хуряалгые эмхитэйгээр түгэсхэхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-тэй РСФСР-тэхи бюрогой тогтоолтой зохилдуулан, КПСС-эй обкомой бюро иигэжэ **тогтоогоо:**

Таряа хуряалгын ба таряа тушаалгын ябасые эрид түргэдхэхэ хэмжээ абахыень партиин айкомууд ба аймгүйсэдкомуудые, Хүдөө ажахын министерствые, РСФСР-эй Совхозуудай министерствын түлөөлэгшые уялгалха. Ороо̄һото культурануудые түргэнөөр хуряажа, гүрэндэ таряа түргэнөөр тушаажа дүүргэхын тула хүдэлмэрээ шангадхаха, МТС-үүд, колхозууд ба совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ. Сагай уларилай ямаршье байхада таряа хуряалга, сэбэрлэлгэ, хатаалга болон гүрэндэ тушаалгые эмхидхэхэ, юуб гэхэдэ, ургаса хуряалгые саашадань удаарyулаа һаа, ургуулагдаһан таряан ехэ гээлтэдэ орохо байна. Бии байһан хуряалгын техникэ ба транспортые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, бүхы лафетнэ жаткануд, комбайнууд ба сушилкануудай түхэреэн сүүдхын хүдэлмэри эмхидхэхэ, тэдэнэй һүниин хүдэлмэридэ онсо анхаралаа хандуулха; таряа хуряалга ба сохилго дээрэ комбайнер, лафетнэ жаткын машинист бүхэнэй халаанайнгаа нормо дүүргэхэ ябадал туйлаха. Таряа хуряалга, сохилго ба шэрэлгэ дээрэ ороо̄һоной гээлтые болюулха тушаа эрид хэмжээ абаха.

Гүрэндэ таряа тушааха тогтоогдоһон графигые эрхэ бэшэ дүүргэхэ ябадал хангахыень КПСС-эй айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, МТС-үүд ба совхозуудай директорнүүдые уялгалха. Колхозуудай тогууд дээрэ таряанай сугларха ябадал гаргахагүй. Гүрэндэ таряа тушаалгада колхоз бүхэнэй үдэр бүри хабаадажа, графигаар тогтоогдоһон даалгабариһаа бага бэшэ таряа тушааха ябадал туйлаха. Таряа тушаалгые таряа хуряалгатаяа нэгэ доро түргэнөөр ябуулхын орондо хуряалгаяа дүүргэһэн хойноо таряагаа тушааха гэһэн олохон колхозууд ба совхозуудай иимэ буруу, ээлжээтэ хүдэлмэриие эрид болюулха.

Бэлэдхэлэй пунктнуудта таряа тушаажа абалгые һайнаар эмхидхэхэ, таряа холын газарта шэрэхэ ябадал гаргахагүй, тиимын тула колхозууд ба совхозуудта хүсэд хүрэхэ тоотойгоор пунктнуудые нэмэжэ нээхэ гэжэ «Заготзерногой» Бурят-Монголой конторые уялгалха. Тушаагдажа абтаһан таряае зүбөөр хадагалха ба бүрин бүтэн байлгаха.

Таряа хуряалгые, гүрэндэ таряа тушаалгые дүүргэхэтэеэ хамта, колхозууд ба совхозуудта хүсэд хүрэхэ хэмжээтэйгээр үрэһэ хүрэнгэ хааха тушаа шухала хэмжээ абахыень КПСС-эй айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, Хүдөө ажахын министерствые, МТС-үүд ба совхозуудай директорнүүдые уялгалха.

Ургаса хуряалгые түргэнөөр түгэсхэхын, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргэхын тула мүнөө хамаг бүхы хүсэ хэрэгсэлээ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр эмхидхэн элсүүлхэ хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй обкомой бюро тоолоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд, колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, бүхы коммунистнууд болон комсомолецууд шиидхэхы участогууд дээрэ байжа, тэндэ өөһэдөө хабаадалсажа, ургаса хуряалгые, таряа тушаалгые богонихон болзор соо түгэсхэхэ ябадал хангаха ёһотой.

Ургаса хуряалгые үнгэргэлгэдэнь туһалхын тула бүлэг партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдые сентябриин 20 хүрэтэр болзортойгоор аймагуудта болон МТС-үүдтэ эльгээхэ.

Ургаса хуряалгын, гүрэндэ таряа тушаалгын ябасые үргэнөөр харуулхыень, колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай, мүн хүтэлбэрилхы тус тус хүдэлмэрилэгшэдэй ажалда байһан дутуу дундануудые гүнзэгыгөөр элирүүлжэ, шангаар шүүмжэлхыень «Бурят-Монгольская правда», «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакцинуудые уялгалха.

РЕПОРТАЖ

МЕХАНИЗИРОВАННЭ ТОК ДЭЭРЭ

Намарай арюухан амисхалаар һэбшээлнэ...

Хайшаашье харахада тарьялангай үргэн поли нэмжынэ, трактор, комбайнуудай сууряан үүрэй сайхаһаа эхилээд, һүни орой болотор замханагүй. Колхозой тогууд дээрэ үдэр һүнигүй сортировка, веялкын таршаганаан, машина, моторнуудай хүнхинөөн, ажалша зоной баясхаланта бардам дуунууд холо хүрэтэр суурьятана.

Бичура тосхонһоо баруулжаа арбаад модо ябаадхихада Ждановай нэрэмжэтэ колхозой үрэжэлтэ баян дайда халюуран харагдадаг. Энэ колхозой гэшүүд, Бичурын МТС-эй механизаторнуудай туһаламжаар жэлһээ жэл бүри, баян ургаса ургуулдаг болонхой.

—Мүнөө жэл оробо тарьянаймнай ургаса нёдондонойхиһоо дилээдтүй һайн, дунда зэргээр гектар бүриһөө арбаад центнер абтахал байха,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Санжижап Гырилович Бадмаев соггойхоноор хөөрэнэ.

Энэ колхозой полинууд дээгүүр үнэхөөрөөшье үндэр баян ургаса гаранхай. Алтан сагаан арюухан долгинууд уужам талые шэмэглэнэ. Илангаяа 4-дэхи комплексно бригадын (бригадирынь Цыбикдоржо Итыгилов) полинууд дээрэһээ баян ургаса хуряагдажа байна.

...Энэ бригадын Һубаряан гэжэ газарта дүрбэн комбайн хүдэлдэг юм. Комбайнер Бато Эрдынеев «С-6» комбайнаар гурбан үдэрэй туршада 50 гектар хадажа, 795 центнер шэниисэ сохёо. Энэнь гектарай 16 центнер шахуу болоно. Мүн комбайнер Константин Сидинкинэй хадаһан талмайн гектар бүриһөө 17,3 центнер оробон абтаа. Комбайнернууд Тимофей Михаханов, Шойнхор Зандаков гэгшэд мүн лэ һайнаар ажаллана.

Эдэ комбайнернууд өөһэд хоорондоо мүрысэжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ, үдэр бүри нормоёо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Комбайнернуудай хадаһан тарьяае нүхэр Цыремпилов бүридхэжэ, 50 гектар хадахатайнь сасуу комбайнынь бункерта угалзата һайхан улаан одо зурадаг юм.

Ток дээрэ ороһон тарьяан этээн түрүүн зернопультаар сэбэрлэгдээд, саашаа механизированнэ «ВИСХОМ» сушилкада оророжо хатаагдаад, удаань веялкээр үшөө дахин сэбэрлэгдэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ тарьяанайнгаа тогуудые механизацилһанайнгаа ашаар, тэндэ ажалладаг хүнүүдэй тоо дилээд үсөөрһэн байха юм.

Дүрбэдэхи комплексно бригадын ток дээрэ тарьяа сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри таһалгаряагүй ябана. Тэрэнэйнгээ ашаар комбайнһаа гараһан тарьяае тэрэ үдэртэнь сэбэрлэжэ үрдидэг.

Энэ колхоз мүнөө жэл гүрэндэ 8 мянган центнер тарьяа тушааха түсэбтэй, тэрэнэйнгээ 2600 центнерынь тушаагаад байнхай.

Гүрэндэ тарьяа тушаахынтаа хажуугаар артелиин бригаданууд ерэхэ жэлэйнгээ үрһэ хүрэнгые хатаажа, сэбэрлэжэ байна. Түрүү колхозой ток дээрэ эршэтэ ажалай залиршагүй сохисо замханагүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой 4-дэхи комплексно бригадын ток: түрүүшын зураг дээрэ «ВИСХОМ», гэжэ механизированнэ сушилка; хоёрдохинь—зернопультаар сэбэрлэгдэһэн тарьяан хажуудань—автопогрузчик харагдана; гурбадахинь—энэ бригадын тогые даагша Доржо Цыремпилович Юмов гүрэндэ тарьяа ябуулхаа байна. Колхоздо туһалхаяа ерэһэн Улан-Удын түмэр замай техникумэй һурагшад ашаа тээжэ байна.

Текстнь—Б. Гылыковэй, фотонь—А. Мантаевай.

Манай уншагшадай бэшэгүүдһээ

Уһанзамшадай амжалта

Зунай сагта республикын гол мүрэнүүдээр ехэ хэмжээнэй ашаа шэрэгдэнэ. Улан-Удын пристаниин коллектив энэ жэлэйнгээ навигациие бэлэдхэл һайнтайгаар угтаад, зунай саг соо холын аймагуудта ашаа шэрэхэ тушаа ехэ юумэ хэнэ.

Пристаниин коллектив август һарада ашаа шэрэхэ түсэбөө тонныны талаар 109 процент, тоннокилометрынь талаар 154 процент дүүргээ. «Леваневский», «Улан-Удэ» гэжэ пароходууд түсэбөө гансашье июль, август һарада үлүүлэн дүүргээ бэшэ, харин һара һаралан үлүүлэн дүүргэнэ. 112, 120-дохи номерой, тэрэшэлэн «Чикой», «Хилок» гэжэ баржануудай коллективүүд Сэлэнгэ, Сүхэ мүрэнүүдээр холын аймагуудта ашаануудые шэрэхэ август һарынгаа түсэбые дилээд үлүүлэн дүүргэбэ.

«ВС-3», «ВС-5» гэжэ земснарядууд уһанай оёорһоо шулуу, хайр малтаха августынгаа түсэбые мүн лэ бүхы талаарнь дүүргээ. Замай мастернууд нүхэд Г. А. Шишмарев, Г. А. Трифонов, А. Д. Заиграев болон бусад ажалдаа һайнаар хандана.

Д. Балданов.

Ой модоной хүндэтэ мастернууд

Һаяхан СССР-эй Ой модоной промышленностиин министрын захиралтаар манай республикын Хандагайн леспромхозой хэдэн хүдэлмэришэдтэ «Модо бэлэдхэлгын ба модо урадхуулгын хүндэтэ мастер» гэһэн нэрэзэргэ олгогдобо.

Леспромхозой шофёр Рассадин Степан Александрович, тракторист Ятужас Витавтас Домаса, модо таллуулагша Тюменцев Михаил Петрович ба бусад энэ хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртэһэн байна. Эдэ нүхэд иимэ нэрэзэргэдэ хүртэхэ зуураа мүн нэгэ һарынгаа салингаар шагнагдаа.

Мүнөө тэдэнэр дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялга абаад, эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Н. Тюрнев.

Баргажанай загаһашад үгэдөө хүрэнэгүй

Жэлэйнгээ түсэбые 1956 оной декабриин 5 болотор дүүргэхэ уялгаяа Баргажанай загаһашад хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байна.

Аймагай загаһашад жэлэйнгээ түсэбые августын 25-най байдалаар оройдоол 62,4 процент дүүргээ. Заводой загаһа барилгын бригаданууд бүришье муугаар ажаллажа байна. Эдэнэр жэлэйнгээ түсэбые оройдоол 40 процент дүүргээ.

Заводой загаһашадай иимэ хангалтагүй ажалые комбинадай дирекци элдэб аргаар зүбтүүлхые оролдодог. Комбинадай хүтэлбэрилэгшэд ута унжагай хабарай болоһон дээрэһээ иимэ юумэ болоо гэлсэнэ.

Урин дулаан болохо, загаһа барихада таатай зохид сагай Байгал дээрэ ерэхэдэншье заводой бригаданууд загаһа барилгаяа дээшэлүүлээгүй һэн. Иимэ байдалые хаража байгаад, комбинадай хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээ абажа, загаһашадые шэнэ газарта эльгээхэ ёһотой байгаа, гэбэшье, тиимэ юумэ хээгүй.

Загаһашадай бригаданууды агнууриин шэнэ газарта нүүлгэхын тулада ехэ мүнгэн зөөри гаргашалагдадаг. Энэ асуудалые бэелүүлхын тулада эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Эдэ бүхы түбэг бэрхэшээлнүүдһээнь зүрхэ алдажа, комбинадайхид загаһашадай бригадануудые шэнэ газарта зөөлгөөгүй.

Бэрхэшээлнүүдһээ айнгүйгөөр ажалладаг колхозуудай загаһашад заводой загаһашадта орходоо нилээд ехэ загаһа баряа. Жэшээнь, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой загаһашадай бригада августын һүүл багаар түсэбөө 88 процент дүүргээ. Молотовой, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай загаһашад Чапаевай нэрэмжэтэ колхозойхидһоо мүн лэ гээгдэнэгүй.

М. Байкалов.

Юун һаад хэнэб?

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын зорилгоор Улан-Удын паровозо-вагонно заводой уралан нарижуулагшад олохон дурадхалнуудые оруулжа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлнэ.

Заводой уралан нарижуулагшад дүй дүршэлөө өөһэд хоорондоо андалдаха зуураа мүн бусад предприятинуудташье дамжуулан үгэнэ.

Гэхэ зуура, уралан нарижуулгын дурадхалнуудай заводто үсөөн бэшэ ородог байбашье, эдэ дурадхалнууд үшөөл саг соогоо үйлэдбэридэ хэрэглэгдэнэгүй. Энээндэнь уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын бюро, тэрэшэлэн заводой главна технологиин таһаг сэхэ зэмэтэй байна. Вагонуудые механическа аргаар шэрдэхэ асуудалые энэ таһаг мүнөөшье болотор шиидхэнэгүй. Хэрбээ энэ асуудалые шиидхэбэл 150 гаран шэрдэгшэд сүлөөлэгдэжэ, ондоо ажалда оруулагдаха ёһотой байгаа. Үнэтэ дурадхалнуудые олоор оруулха асуудалда үшөө юун һаад хэнэб гэхэдэ, заводой хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хоорондоо холбоо барисаа муутай байна.

М. Кандабаев.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Хэзээ заһагдаха юм"

Манай газетын августын 25-най номерто толилогдоһон бэшэг соо Зэдын аймагай олонхи һургуулинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ хангалтагүйгөөр бэлэдхээ, зарим һургуулинуудай байшангууд заһабарилагдажа дүүрээдүй гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

Зэдын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Гендуновэй мэдээсэһэнэй ёһоор, бэшэг соо заагдаһан дутагдалнууд булта зүб байба. Аймагай һургуулинуудай хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнуудые усадхахын тула аймсоведэй гүйсэдком ба тэрэнэй гэгээрэлэй таһаг зохихо хэмжээнүүдые абаһан байна.

Түрүү һаалиша...

Цырен-Дулма Ва... олохон жэлэй туршада ... зойнгоо ниитын малажа... ажаллажа ябана. Тиих... раа, нүхэр Ванчиков... адуулгын баян дүй дүр... бэрхэ шударгы малшад... гэн болоо.

...1954 оной намар. ... аймагай Калининай нэр... колхоз һайжаруулагдаһа... тэрэй үнеэдэй тусгаар ... эмхидхэжэ, энэ гүүртын ... шадай нэгэн болгожо ... Дулма Ванчиковае ... байгаа. Энэ гүүртэдэ 11 ү... тушаажа абаад байхада... Ванчикова түрүүшүүл... шээгээр, эршэ зориг... ажаллажа эхилээ һэн. ... жэ зоотехническэ наук... дэм ухаанай заабаряар, ... дээрээ шэнэ онол арга х... жэ, хүдэлмэрилһэ... ашаар түрүүшын жэлһ... жалта туйлажа эхилбэ. ... рэгшэ жэлдэ үнеэн б... мянга һайса гаран литр һ... гаа һэн.

Энэ жэлэй 10 һарын ... соо тэрэ үнеэн б... 1530 литр һү һаагаад, ... дүүрэтэр үнеэн бүриһөө ... бүридэ 220—245 литр һү ... хаар шиидэнхэй. Тиигэбэ... рен-Дулма Ванчикова ж... гоо үнеэн бүриһөө 2000 ... һү һааха гэһэн социали... кэ уялгаяа амжалта... дүүргэхэ болоно бшуу.

—Манай үнеэд дэншье... тагай үүлтэрэй бэшэ, ... руулагдажа байһан үү... юм. Эдэ үнеэдые тэж... илангаяа шэмэтэ тэжээл... сэд бардам хангаад б... жэлдэ 3000—3500 литр ... һаагдаха байна,—гэжэ ... шан Цырен-Дулма Ван... хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һа... Цырен-Дулма Ванчиков...

ИИМЭЭР ХАНДАЖА БОЛОХО ААЛ?

«Сэлэнгэ голой бургасаан Сэрюун үдэр найгана...» гэжэ урданай дуунда дэмы дуулагдадаггүйнь элитэ. Энэ голые зубшан ябахада, тоогүй олон төөлмэг талмайнууд, арал ольторогууд, мүн бууса үбэлжөөнүүд, малай фермэнүүдэй хүхигэр дулаан байранууд ушарна. Үбэлдөө дулаан, зундаа үбһэ ногоотоор элбэг шугын соорхой, талмайнууд соотуур үбһэшэдэй бригаданууд олон. Энэ мүрэнэй Хонхо, Зэмьеэтэ, Цонгоол, Енхор гэхэ мэтэ арал, нугануудта үбһэшэдэй майхан, отогууд харагдана.

—Зэмьеэтэ арал дээрэһээ нёдондо миин 3 сомоо үбһэ абаа һэмди, харин мүнөө жэл 20 гаран сомоо үбһэ абаабди,—гэжэ Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи комплексно бригадын бригадир Бадмажаб Цыденов хөөрэнэ. Энээнһээнь бодоходо, шуты аралнууд мүнөө жэл ехэ ургасатай хаш.

Тиигэбэшье үбһэ хуряалгын хүдэлмэри тон аали нобшоор ябажа байна. Тэрэнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, тракторна косилкашад ахир бага бүтээсэтэйгээр ажаллана. Тэдэнэр үдэртөө дунда зэргээр миин 1,5—2 га сабшадаг. Энэнь үнэншэхөөр бэшэ юм. Теэд, яахабши?

—Хонхо аралда ерэһээр арбаад хоножо байнабди. Мүнөө хамта дээрээ 199 га газар сабшагдаа. Тэрэнэймнай миин 28 гектарынь тракторaар, 103 гектарынь морин косилкаар хуряагдаба. Бэшыень гараар сабшаа, унагаагаабди, — гэжэ үбһэшэдэй бригадые даагша нүхэр Дармаев хөөрэнэ.

Сүхын МТС-эй харьяата колхозуудта тэжээл бэлэдхэлгэ хангалтагүйгөөр ябажа байна

Мүн энэ колхозой түрүү бригада гэжэ тоологдодог Цонгоолой үбһэшэдтэ ошоходомнай МТС-эй техникэ мүн лэ муутаар ашаглагдадаг байба.

—Үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилээд июлиин 31 хүрэтэр манай бригадада хүдэлдэг тракторна агрегат миин 13 гектар сабшаа һэн. Августын 1-һээ 25 хүрэтэр 50 га сабшаад байна. Нёдондо һара хахад соо тракторна агрегадайхид миин 60 га сабшаад, арилаа һэн,—гэжэ тэрэ бригадын бригадир нүхэр Очиров хөөрэбэ.

Иимэрхүү байдал баһал «Коммунизм» колхоздо үзэгдэнэ, эндэ тракторна косилкаар оройдоо 275 га газарай ногоон сабшагдаа, тэрэнь морин косилкануудаар сабшаһанһаа бага байха юм.

—Механизаторнууд үбһэ хуряалгаар биратай юумэ хэнэгүй. Трактор, машинануудайнь эбдэрхэ, һаатахань тоогүй болонхой. Үдэрэйнгөө нормые дүүргэнэгүй гэжэ энэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Балданов мэдүүлнэ.

Сүхын МТС-эй зонодо Ноёхоной сомоной Маленковой нэрэмжэтэ колхоз мүн ородог юм. Теэд тэндэ тракторна косилканууд хэр һайнаар хэрэглэгдэбэ хаб гэжэ һонирхоходомнай, августын 25 хүрэтэр миин 248 га сабшагдаһан байба. Энэ колхоз сабшалангаа гол түлэб гар хажуураар сабшажа байна.

Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, Сүхын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд—МТС-эй директор нүхэр Ибрагимов, главна механик нүхэр Ткаченко үбһэ хуряалга дээрэ машина, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө тон бага оролдолго гаргана. Тракторна бригадануудта ажалай эмхидхэл һула, МТС-эй зүгһөө техническэ туһаламжа хангалтагүйгөөр хүргэгдэнэ. Зарим тракторнуудынь орой ганса косилка шэрээд ябажа байха юм. Мүн тракторна бригадануудай хоорондо мүрысөөн эмхидхэгдэһэн байбашье, трактористнуудынь хоорондоо мүрысэдэггүй байха юм. Гадна түрүү механизаторнуудай дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо тушаа ямаршье оролдолто гаргагданагүй.

Мүнөө ургаха үбһэн ургажа хүсөө. «Үбһэ ногоон. набтар, сабшаха газар үгы» гэһэн шалтаг бариха арга байхагүй. Тиимэһээ МТС-эй механизаторнууд машина, техникынгээ бүхы хүсые гаргажа, ажалай үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө шармайха ёһотой.

Сүхын МТС-эй харьяата колхозуудта ехэнхи сабшалангынь морин косилкаар болон гараар сабшагдаһан байна. Морин косилкашадай дунда үндэр бүтээсэтэйгөөр ажалладаг хүнүүд олон. «Коммунизм» колхозой косилкашад Ш. Балданов, Д. Дашиев гэгшэд морин косилкаар үдэр бүхэндэ таба, табаһаа дээшэ гектарай үбһэ сабшажа, нормоёо ходо үлүүлэн дүүргэдэг байна.

Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой үбһэшэдэй хоёрдохи бригадада коммунистнууд Н. Тарбаев, Б. Токтохоев морин косилкаяа гүйсэд ашаглана. Морин косилкые һайнаар ашагладаг энэ бригада хүн бүриин 35 центнер үбһэ суглуулжа, колхоз дотороо түрүү һуури эзэлээ юм. Гэхэ зуура, «Коммунизм», Кагановичын нэрэмжэтэ колхозууд морин косилкануудаа олошоруулха тушаа хэмжээ абанагүй. «Бригада бүхэндэ 2—2 морин косилка бии юм» гэжэ эдэ колхозуудта һанаа амараар хөөрэлдэдэг.

«Бартаа хабшуу сабшаландатнай тракторна агрегадай ходо һаатажа, эбдэрдэг, жэлһээ жэлдэ биратай юумэ хэдэггүй хадань морин косилкануудые олошоруулхаа яанат» гээд, асуухада морин үсөөн, косилка байхагүй гэжэ эндэхид харюусана.

Иимэ харюуеынь хэн зүбшөөхэб даа. Ноёхон, Үбэр-Зөөхэй, Енхор нютагууднай үүлтэртэ адуу моритой гэжэ хаа хаанагүй суурхадагынь мэдээжэ. «Сасатай хададаа сусархагүй Цонгоол нютагай унаган лэ»—гээд дуулалдадаг ха юм.

Тиигэбэшье, бартаа, шугылиг сабшалантай, илангаяа арал ольторогуудые, ойн соорхой, хүлхэ, хүнды сабшадаг колхозуудта морин косилкые тоохогүй ушар үзэгдэнэ. Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи комплексно бригадые абаад үзэе. Бригадир нүхэр Б-Ж Цыденовэй хөөрэһэнэй ёһоор, тус бригада 960 га газар сабшаха даалтабаритай юм. Теэд мүнөө үбһэ хуряалгын эхилһээр хоёр һара тухай болоод байхада, сабшалангайнгаа ехэнхи хубиие сабшажа үрдеэгүй байшоо. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, тус бригадада морин косилка тон үсөөн, тракторна агрегадуудынь урагшаа ябанагүй.

—Механизаторнуудтаа найдаад, морин косилкануудаа тоонгүй байжа, иимэ шахардуу байдалда орообди, — гэжэ бригадир гэмшэнэ.

Теэд тракторта найдахын хажуугаар, морин косилкануудаа олошоруулха хэрэгтэй байгаа бшуу.

Хэнэйшье мэдэһээр, сабшалга удаархадаа, тармалта, хуряалгые гэдэргэнь татадаг, үбһэ хуряалгын темпые һуларуулдаг ха юм. Тиимэһээ эндэхи колхозууд, Сүхын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд үбһэ сабшалтада онсо анхаралаа хандуулжа, машина техникээ хүсэдөөр ашаглаха зэргэтэй.

Тиихэдэ колхозуудай үбһэшэнэй бригаданuудта үдэрэй нормо дүүргэхын түлөө тэмсэл тон һула. Нормо дүүргэдэггүй хүнүүд шүүмжэлэгдэдэггүй, ханын һонин, «Дайшалхы хуудаһан» гэхэ мэтэ шүүмжэлэлэй хурса зэмсэгүүд хэрэглэгдэдэггүй байна. Бригадын «Показателиин доскае» харахада, үбһэшэдэй олонхидынь нормоо дүүргээгүй байха юм.

— Юундэ колхозингуудтнай нормоо дүүргэнэгүйб?—гэжэ асуухада:

—Эдэшни үдэ обед болотор нэгэ ажал хээд, обедһээ хойшоо ондоо ажал хэдэг юм,—гэжэ харюусаба.

—Зай, эдэ зон үдэр соо хэдэн ян...зын ажал хэжэ, иимэ ба... үдэр олобо гээшэб?—гэжэ...

—Үгы, бусад ажал хэһэ... хайда ондоо данса дээрэ ... юм, — гэжэ харюусана. Т... дансыень харахада, хүнэй ... ойлгохо юумэ хомор байн... даа үбһэшэдэй хэһэн ажал... хэлгын хангалтагүй байһы... на. Хүниие үдэр соо хэдэ... ажалда ябуулаад, ажалай... сые дутуугаар харуулха г... мээр бэшэ байна. Хаанаши... жа ябаһан хүн үдэр соо х... лаа нэгэшье дутуугүйгөөр ... хүсэдэг. Тиимэһээ Кагано... рэмжэтэ колхозой правле... дануудта хэгдэдэг ажалай ... ридхэлые гурилшуулха та... ралаа ехээр хандуулха бай...

Иматтал, бригадада хэгд... лай тоо бүридхэлые муугаа... даг дээрэһээнь, нэгэ хүниие... хэдэн ондоо ажалда ябу... үдэрэй нормо дүүргэхэ ... муугаар нүлөөлнэ, заримда... муу эмхидхэлые далдалха ... болодог байна.

Гадна, Сүхын МТС-эй ... колхозуудай хүтэлбэрилэгш... эй хүтэлбэрилэгшэдтэ бол... заторнуудта шанга эрил... ёһотой.

КПСС-эй Сэлэнгын айко... аймгүйсэдком, мүн колхоз... тэлбэрилэгшэд үбһэ хур... лос даралгаяа али бүхы а... дуулжа, адуу малдаа хүс... тэжээл бэлэдхэхын тула ... хэмжээ абаха зэргэтэй.

Б. ВАД...

Кино харуулгые һайжаруулха

...сэй XX съездын табиһан ...ехэ зорилгонуудые нэрэтэй ...гоор бэелүүлхын тула ниитэ...ческэ, культурно-гэгээрэлэй ...ри городуудта, хүдөө нюта...анд һайжаруулагдажа, арад ...хүмүүжүүлгын хэрэгтэ ...гдаха ёһотой.

...тые коммунистическэ ёһоор ...үлхэ, тэрээнэй соёл культу...ылүүлхэ, научно-техническэ ...үдөө ажахын эрдэм болбо...рүүлхэ ябадалда кино ...дүүргэнэ. Кино хадаа бү...ствонуудһаа эгээл шуха...э. Тэрэниие ажалшад тон ...харадаг.

...кусствын хүгжэлтэ тухай, ...арадые киногоор хангал...ри һайн болгохо тухайда ...равительство ходо анхарал ...юм. Манай республика до...кино харуулдаг газарнууд ...олошоржо, арад зон тэрээ...бхитэйгээр харадаг болон-

...урхэнһөө оролдолго хэшээл ...жалладаг түрүү киномеха...ые республика соомнай олон ...шээнь, Хандагатайн лес...охи тодхомол кинотүхеэрэл...ник нүхэр Беликова, Кях...гай Киранай курортын ки...ик нүхэр Акулов болон бу...ьмнүүдые һайн шанартай...руулжа, зоной дунда хүндэ...оо.

...анай аймагай «Заря» ки...механигынь нүхэр Молча...Бичурадахи В. И. Лениинэй ...тэ кинотеатр (механигынь ...аливанов) кино харагшадай ...хантаха, фильмнүүдые һайн ...таар харууһалха хэрэгтэ ...ды амжалта туйлаа.

...харадаг газарнуудые оло...итаяа хамта, харуулгын ша...рид һайжаруулха, ажалша...да ябуулагдадаг хүмүү...пропагандын хүдэлмэридэ ...гэнөөр хэрэглэхэ шухала. ...ар городуудта, илангаяа ...агуудта горьтойхон дутаг...бии байһаар. Кинофильм...имдаа хангалтагүйгөөр ха...даг, абяаниинь муугаар дуулдадаг, зурагуудынь бүүдэгэр байдаг, лентэнь таһардаг, үлүү шууяан, түерээн гарадаг байха юм.

Зарим киномеханигууд хүдэлмэридөө хайхарамжагүйгөөр хандана. Жэшээнь, Курумканай аймагай культурын байшанда кино муугаар харуулагдадаг. Киномеханик Куликовагай фильм харуулжа байха үедэ плёнконуудынь таһардаг, экран дээрэхи зурагуудынь тодо бэшээр гарадаг, абяаниинь муугаар дуулдадаг байна.

Торийн аймагай культурын байшангай киномеханик Усынин кино харуулжа байха үедөө экранай газаа тээгүүр зурагуудые гаргажархидаг. Гансал харалгын зал соо ехэ шууяанай болоходо, тэрэнээ заһадаг юм. Гээгдэжэ ерээшэдые харалгын зал кудар оруулжал байдаг. Фойе, репетици хэдэг таһалганууд соо ходо шууяан, наяраан болодог байна. Иимэ оршон байдалда кино һайнаар харуулха бэрхэтэйшэг байдаг.

«Аршан» курортынхидто кино харуулдаг киномеханик Петелин ажалдаа муугаар хандадаг: хододоо архи уунхайгаар ерэжэ, киногоо муугаар харуулдаг байба. Заримдаа кино харууланшьегүй байшадаг ушарнууд үзэгдэнэ. Түнхэнэй аймагай культурын таһаг (даагшань нүхэр Карагай) иимэ киномеханигые «Аршан» курортдо хэды болотор бариха юм? Тэрэ киномеханигта хэмжээ абажа, кино харуулгые эрид һайжаруулха хэрэгтэй.

Яруунын, Зэдын, Бичурын ба Сэлэнгын аймагуудта кино мүн лэ муушагаар харуулагдана тэһэн гомодолнууд ороно. Эдэ аймагуудта нүүдэл кино илангаяа муугаар эмхидхэгдэнэ.

Заримдаа киномеханигууд фильмнүүдээ эбдэжэ, болзорһоонь урид хэрэггүй болгодог байна. Кинокартинанууд юундэ иимэ хангалтагүйгөөр харуулагданаб гэхэдэ, сеанснуудаа муугаар бэлдэдэг, техникээ, экранай хэрэгсэлнүүд болон кинофильмнүүдээ һалан муугаар ашагладаг байха юм.

Аппарадуудые, электромашинануудые тодхохо тусхай гэрнүүдэй үгы дээрэһээ кинофильмнүүд муугаар харуулагдана. Кинофильмнүүд олон газарнуудта үбэлдөө хүйтэн, уйтан, мебельгүй гэрнүүд соо харуулагдадаг.

Киногой табигдажа байха үедэ галай аюулһаа һэргылхэ эрилтэнүүдые хүсэд сахидаггүй, энэ хэрэгтэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг хүнүүд культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта үшөөл бии байһаар. Галай аюулһаа һэргылхэ эрилтэнүүдые хүсэд дүүргэдэггүй хүнүүдтэ шанга хэмжээн абтаха ёһотой.

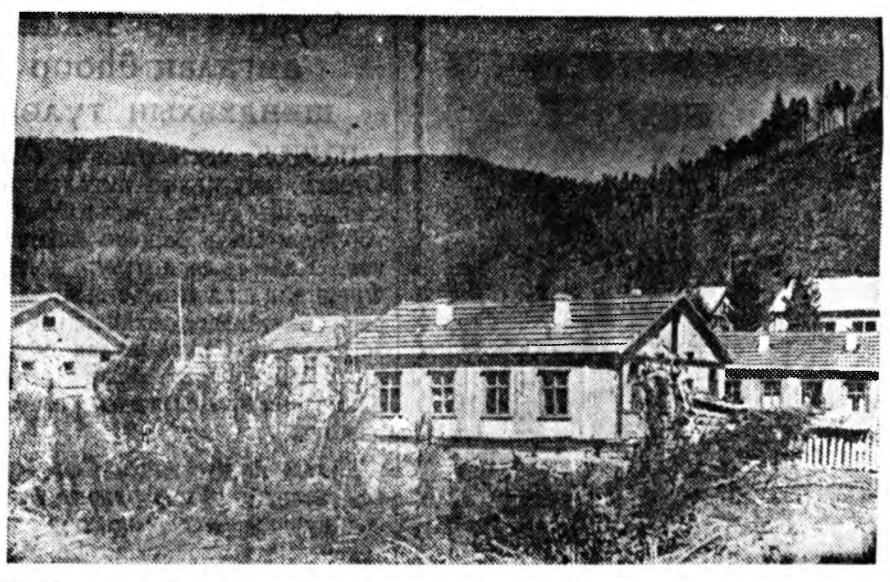
Кинофильмнүүдые һайнаар харуулжа, ажалшадые улам болбосоруулха, кино харуулха үедэ галай аюулһаа һэргылтын хэрэг һайжаруулха зорилгоор, РСФСР-эй Культурын министерство, СССР-эй культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК 1956 оной сентябрийн 1-һээ ноябрийн 1 болотор тусхай шалгалта эмхидхэхэнь. Арад зондо кино харуулгые шалгаха гээшэ ехэхэн удхашанартай хэмжээ-ябуулга мүн. Энэ шалгалтань культурын, профсоюзна болон комсомольско хүдэлмэрилэгшэдэй, олониитэ зоной хабаадалгатайгаар хэгдэхэ зэргэтэй.

Бүхы городуудтахи кинотеатрнууд, аймагуудай культурын байшангуудтахи кинотүхеэрэлгэнүүд, хүдөөгэй тодхомол ба нүүдэл түхеэрэлгэнүүд энэ шалгалтада орохо юм. Кинофильмнүүдые һайнаар харуулдаг болохын тула шухала эмхидхэлэй ба техническэ хэмжээнүүд абтаха, фильмфондоо һайнаар хадагалха, галай аюулһаа һэргылэн сахиха гэхэ мэтын хүдэлмэри хэгдэхэ байна.

Городуудта, хүдөө нютагуудта хэрэглэгдэдэг тодхомол гү, али нүүдэл кинотүхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха, аппаратурыень заһабарилха, хүдөөдэ саг үргэлжын экран бии болгохо, киногой тусхай гэрнүүдые бариха, мебелеэр ба галай аюулһаа һэргылхэ хэрэгсэлнүүдээр хангаха ёһотойбди.

Аймагуудай культурын таһагууд, культурын бүхы хүдэлмэрилэгшэд, профсоюзай райкомууд болон энэ шалгалтые эмхидхэхэ аймагуудтахи комиссинууд тус шалгалтые һайнаар үнгэргэхэ уялгатай.

Ф. Можаров, БМАССР-эй
Культурын министрын орлогшо.

☆ ☆

Шулуутайн леспромхоздо Адхата гэжэ шэнэ участок ашаглалгада оруулагдажа байна. Энэ участогта ажаллаха хүнүүдые болбосон түхэлтэй гэр байрануудаар хангаха гээшэ угаа шухала. Леспромхозой хүдэлмэришэд энээниисэнь хараадаа абажа культурно-ажаһуудалай, байрын гэрнүүдые олоор барина. Энэ участогта хамта дээрээ 200 гаран гэр, һургуули, мүн бусад барилганууд хэгдэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдэлмэришэдэй байха байрын гэрнүүд.

Л. Хайдуровай фото.

★ ☆ ☆

Центрээ болбосон түхэлтэй болгоно

Сэлэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүд артелиингээ центрые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Һаяхан колхозой клубай байшан һэльбэн заһагдажа, штукатурлагдаа, шэрдэгдээ. Клубай газаа палисадник баригдаад, үрэ-жэмэсэй модод һуулгагдаха юм.

Һаяхан эндэхи колхозниигуудай ажаһууха 6 шэнэ гэр баригдажа, ашаглалгада үгтэбэ. Мүн колхозниигуудай һуудаг 20 гаран тэр һэльбэгдэн заһагдажа, шэнэ тёсоор хушагдаа.

С. Шарапов.

Оролдосотой адуушад

Орлон Урбаев, Ананда Дашиев гэгшэд хэдэн жэл соо Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо адуушанаар хүдэлмэрилжэ байна. Тэдэнэр хэдэн жэлэй туршада ниитынгээ адуу харууһалжа, баян дүй дүршэлтэй болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ хоёр адуушан 35 унага абаха байгаа һаа, 41 унага абажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн юм. Колхозой правлени нүхэр Урбаев, Дашиев гэгшэдэй оролдосотой ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, нэмэлтэ түлбэри болгон 3 унага үгэһэн байна.

Мүнөө жэлдэ энэ хоёр адуушад нёдондонойхиһоо холо һайн амжалта туйлаа.

Б. Цырендылыков.

Дүршэл ехэтэй малшан

Роман Симонов Кочнево нютагта 50 толгой залуу мал харууһалжа байдаг юм. Прибайкальска аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз дүй дүршэл ехэтэй энэ малшанда бэлшээн таргалуулха гүүртэ даалгаһан байгаа. Нүхэр Симонов ажалдаа ехэ харюусалгатайгаар хандадаг, бэлшээрээ хубаарилан таһалжа, зүбөөр хэрэглэдэг, малаа һүниндөө харууһалдаг, саг соонь уһалдаг байгаа. Иимэ оролдосотой ажалайнгаа ашаар июнь һарада сүүдхэ бүри малайнгаа шэгнүүр дунда зэргээр 800 грамм, июльдэ 950 грамм хүрэтэр нэмээжэ шадаһан байха юм. Мүнөө малынь барандаа дундаһаа дээшэ шадалтай.

Малшан Симонов хоёр һарын туршада 400 ажалта үдэр олоһон байна.

Г. Ильин.

ҮШӨӨТЭЙН КОЛХОЗДО

«Үргэн Үшөөтэйн уташье һаа, үбһөөр гандамаар бэшэл юм даа» — гэжэ арадай дууе эндэхид бүри үнинэй дууладаг юм. Нээрээшье, баян, үргэн юм даа Үшөөтэй нютаг. Оршон тойрон үзэсхэлэн һайхан байгаали... Хайшаашье хара: колхозой таряалан, сабшалан, олон толгой мал...

Үшөөтэйн голой зүүн хажуугаар жэрылдэжэ харагдадаг, ута үргэн үйлсэнүүдтэй, олон шэнэ гэрнүүдтэй томохон тосхон оршон байдаг. Энэ хадаа Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин центр гээшэ. Эндэ хамтадаа 300 гаран үрхэтэ айл ажаһуудаг. Колхозой гэшүүдэй олонхинь центральна буусадаа байратай юм. Зарим айлнуудынь холын фермэнүүд дээгүүр ажалладаг болобошье, колхозойнгоо центртэ гэрнүүдые барижа байнхай.

Колхозой энэ тосхондо һүүлэй 3 жэлэй турша соо 100 шахуу гэр баригдаа, хоёр шэнэ үйлсэ нэмэгдэжэ, центрын түхэл шарай танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа. Тэндэ долоонжэлэй һургуули, аргаламжын газар, сельпо, хүдөөгэй ба колхозой клубууд бии. 3500 гаран номтой Үшөөтэйн хүдөөгэй библиотекэ Зэдын аймаг соо мэдээжэ болонхой. Гурбан зуугаад хүн эндэһээ ном абажа уншадаг болоо. Тэдэнэй тоодо малшад, механизаторнууд, албахаагшад, һурагшад бии. Залуу һаалишан Цырендулма Дашиева энэ жэлдэ хэдэн номуудые уншажа дүүргээд, мүнөө Г. Николаевагай «Таряа хадалга» гэжэ роман уншажа байна. Механизатор Т. Мансуронов ородой классигуудай зохёолнуудые уншана. 69 наһатай Цырендоржи Будаев М. Горькиин «Эхэ» гэжэ романиие уншажа һаяхан дүүргээ.

Колхозой ажахын хүгжэлтэтэй хамта, колхозниигуудай ажаһуудал улам һайжарна. Тэдэнэй гэр байрануудыншье зохид түхэлтэй болоо. Эндэ 20 шахуу айл «Родина — 52» маркын радиоприёмнигуудтай байна. Олохон айлнуудһаа гоё һайхан хүгжэмэй абяан зэдэлжэ байдаг. 100-гаад колхозниигууд элдэб мотоциклнүүдтэй, 100 гаран колхозниигууд велосипедүүдтэй. Дамдин Балдановтан, Сахья Банзаракцаевтан, Д.-Сурун Лубсановтан энэ колхозой жиирэй айлнууд юм. Эдэнэр үнэн сэхэ ажалаараа олоной дунда хүндэтэй болоо, ажалта үдэрнүүдтээ мүнгэ зөөри ехээр абана. Тэдэнэрэй гэртэнь орожо харабал, шифоньер, комод, буфет, оёдолой машина, радиоприёмник болон бусад үнэтэй сэнтэй эдлэл хэрэгсэлнүүд олон байха.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхозно тосхониие культурна болбосон болгохо тушаа горьтойхон хүдэлмэри хэгдэнэ. Колхозниигууд гэр байрануудаа һэльбэнэ, шэнээр барина. Мүнөө үень 40 гаран колхозниигууд шэнэ гэрнүүдые колхозойнгоо центртэ барижа байна.

Колхозниигууд хүдэлмэриин һүүлээр сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэнэ. Эндэ стационарна кино бии, үдэр бүри шэнэ картина харуулха аргатай. Залуушуулынь спортдо дуратай. Үнгэрэгшэ зун колхозой спортивна команда аймагай мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, физкультурна обществын дамжуулгын кубок абаа һэн. Эндэхи колхозой залуушуул бүхэ барилдалгаар, урилдалгаар һайн үрэ дүн туйлаа. Залуу спортсменүүд Д. Надмитов, Д. Ванжилов болон бусад мүрысөөндэ илангаяа шалгаржа гараа. Залуушуул клуб соогоо элдэб наада табидаг. Тэрээндэнь нилээд олон колхозниигууд эдэбхитэйгээр хабаадана. Үнгэрэгшэ хабар болоһон харалгада тус колхозой дуушад, зүжэгшэд, хүгжэмшэд аймаг соохи эгээн һайн коллективүүдэй нэгэн байһанаа харуулаа.

Үшөөтэйн хүбүүд, басагад долоон жэлэй, мүн арбан жэлэй һургуулинуудые дүүргэһэнэйнгөө һүүлээр колхоздоо ажаллажа, хамтын ажахыгаа бүри баян болгохын түлөө тэмсэнэд. Тэрэшэлэн олон залуушуул Улаан Үдын, Томскын дээдэ һургуулинуудта һуралсана.

Гэбэшье, колхозой центрые хүсэд болбосон болгохо хэрэгтэ үшөөл дутуунууд бии. Жэшээнь, долоон жэлэй һургуули, сельпо гэхэ мэтэ эмхи зургаанууд һайн гэргүй байһаар. Мүн библиотекэдэнь уншалгын таһаг дуталдана. Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудые зайсуулхын тула колхозой партийна организаци хэмжээ абаха зэргэтэй.

К. Доржиев.

Оролдосотой библиотекарь

...ршэбэрэй аймагай Шэнэ-За...оохи хүдөөгэй библиотекэ...нь Е. К. Брун) хүн зоной ...суглардаг культурын эрдэм ...уламта болонхой.

...Шэнэ-Заганай хүдөөгэй ...текэдэ ороходо, ариг сэбэр, ...жидшье байдаг. Мүн хана...нь «Зургаадахи табанжэлдэ ...й нэрэмжэтэ колхоз ямар ...» гэһэн стендэ, тоо баримта...руулагдана. Газетэ дээрэһээ ...агдажа абтаһан, аймаг ба ...соохи түрүү һаалишадай дү...гууд эндэ үлгөөтэй. Хүдөө ...олон һалбаринууд тухай ...номуудай выставкэ бии.

...лиотекэдэнь хамтадаа 3000 хэ...ууд тоологдоно. Гансал энэ ...20 шэнэ ном абтаа. Мүнөө ...ан хүн, тэрэ тоодо 200-гаад ...гууд тус бибилиотекэһээ ...е абажа, эдэбхитэйгээр ун... Үнгэрһэн 6 һарын тур... хамта дээрээ 7000 хүн библиотекэдэ орожо, 9 мянга шахуу номуудые уншаа. Библиотекэ соо хододоо олон зон байдаг. Эндэ залуушуулшье, наһажаал болоһон хүнүүдшье таһардаггүй, тэдэнэр шэнэ журнал, газетэнүүдые уншадаг. Мүн уншаһан һонирхолтой номууд тушаа өөһэдынгөө һанамжануудые хэлсэжэ байдаг.

Библиотекэдэ олон зоной сугларһантай дашарамдуулан, Елена Климентьевна һонин номуудые хамтаараа уншалгые эмхидхэдэг, мүн тэдэ номуудай удхыень хэлсэдэг байна. Тиин һүүлэй үедэ партиин XX съездын шиидхэбэринүүд тухай олон номуудые уншаһан, Шолоховой «Хахалагдаһан шэнэ газар», Овечкинэй «Колхозой тосхоной ажабайдал» гэхэ мэтэ номуудай удха тухай хэлсэһэн байха юм.

Библиотекын хүдэлмэридэ тэрэнэй тусхай эдэбхитэд саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлдэг.

Нүхэр Брун хүдөөгэй лекторнүүдэй нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ юм. Үнгэрһэн 6 һара соо клубта, библиотекэдэ, фермэ, бригаданууд дээгүүр 63 лекци уншагдаа.

Елена Климентьевна хүдэлмэреэ гансал бибилиотекэ соогоо хизаарладаг бэшэ, харин колхозой фермэнүүд, культбазанууд, полевой стануудта нүүдэл библиотекэнүүдые эмхидхэжэ эльгээдэг юм. Һүүлэй үедэ 8 тиимэ библиотекэнүүд эльгээгдээ.

Шэнэ-Заганай библиотекэ өөрынгөө хүдэлмэриие аймагай культурын таһагай ба сельсоведэй батлаһан түсэбэй ёһоор ябуулдаг байна.

Нүхэр Брунай оролдосотой һайн ажалыень һаяхан сельсоведэй сесси тэмдэглэжэ, шэнэ номуудые библиотекэдээ абахыень, уншалгын таһалгые һайжаруулхыень мүнгэн зөөри нэмэжэ үгтэһэн байна.

З. Мандреева.

США-дахи негрнүүдэй тэмсэл

...дотор ноябрь һарада прези...һунгалта болохо юм. Тэрэ ...багахан саг үлээд байна. ...атическа ба республиканска ...удай съезднүүд президент ...президент болохо хүнүүдэй ...турануудые олоо.

...дахи мүнөөнэй һунгуулиин ...олониитэ зоной үшөө ехэ ...эй болоһон оршон байдалда ...дэжэ байна. Өөһэдынгөө ...һайжаруулхын түлөө, граж...эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэг...нүүдэй тэмсэлэй улам ехээр ...бадаржа байһан ябадал энэ ...эли тодоор гэршэлэн ха...

...канска негрнүүдэй хүшэр ...рхэ сүлөөгүй байдал тухай ...дахин бэшэгдэһэн байха. Мү...эхэн тоо баримтануудые ...үзэе.

...-дахи негр бүлын дунда жэ...олзо доход сагаан зүһэтэнэй ...дундуур олзо доходһоо 2 ...шахуу доллароор доошоо бай... «Мансли ревью» журнал ...тэмдэглээ. Негр бүлэнүүдэй ...нэгэнһээ дээшэ хубиин тон ...далтай (неделидээ 20 дол...багые олодог) байхада, ха...нь сагаан зүһэтэнэй бүлэ...7,6 процентын зэргэ болоно.

...ондо сагаан ба хара зүһэтэ...үнөөр ажалда абалга» гэ...гай бүридхэлэй удхатай элид...харахала, «Хара хүдэлмэриие ...а зүһэтэй хүнүүд, хүнгэн хү...риие—сагаан зүһэтэй хүнүүд ...һэн В. Маяковскиин тодор...тэндэ хүсэндөө байһаар. ...уд тон юрын хүдэлмэри хэдэг ...ииие хамагай һүүлшын бол...хүдэлмэридэ абадаг, бултан...гүйн ажалһаань гаргадаг байна. Негрнүүдэй дундахи ажалгүйшүүлэй тоо сагаан зүһэтэнһээ хоёр дахин олон байдаг.

Негрнүүдэй үхибүүд негрнүүдтэ зорюулагдаһан «тусхай» муу, һургуулинуудта һурадаг. Негрнүүдэй дундаһаа үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүнүүдэй тоо сагаан зүһэтэнһөө 6 дахин олон байдаг.

Городуудтахи негрнүүд Нью-Йоркын Гарлем мэтын геттодэ байратай юм. Дүрбэн бүлэ бүхэнэй нэгэниинь «байжа болохогүй гэгдэһэн» списогтэй гэр соо байрална. Энэ «нормо» сагаан зүһэтэй хүнүүдтэ таба дахин багаар хүртэнэ. Негр үхибүүдэй үхэлгэнь сагаан зүһэтэнэйхиһөө хоёр дахин ехэ байна.

Экономическа ба политическэ тэгшэ эрхэгүй ябадал эсэслэн усадхаха, өөһэдынгөө байдал һайжаруулха гэһэн эрмэлзэлэл негрнүүдэй дунда улам үргэнөөр дэлгэржэ байһаниинь гайхалтайшье бэшэ.

Негр зоной хүдэлөөн түрүүшынгээ амжалтануудые туйлаа. Гүрэнэй һургуулинуудта үндэһэ яһанай талаар хуули буса газаашалга хэхээр соносхоһон шиидхэбэриие США-гэй Верховно сүүд 1954 оной майда болюулха баатай болоһон юм. Энэ шиидхэбэринь хархис сагаан этэгээдүүдые ехээр гааруулаа. Урда штадуудай хуули гаргалгын суглаанууд дээрэ һанал буляалдалгын үедэ, үндэһэ яһа баримталагша зарим этэгээдүүд «зэбсэг хэрэглэн эсэргүүсэе» гэжэ сэхэ уряалһан байна.

Үндэһэ яһа баримталан негрнүүдые газаашалдаг ба эрхэ сүлөөгүй байлгадаг ябадал — США-дахи мүнөөнэй политическэ байгуулалтын үндэһэн зүйлнүүдэй нэгэн болоно. Үндэһэ яһа баримталдаг хархис этэгээдүүд негрнүүдэй һунгаха эрхые хаһажа, оронойнгоо политическэ байдалда нүлөөлнэ.

Нэгэ жэшээгээр тайлбарилан харуулая.

США дотор элдэб хизаарлалтануудай хэгдэдэг ушарһаа, урда штадуудтахи негр зоной гол хубинь, мүн сагаан зүһэтэй зоной үгытэй хубинь — олон миллион хүнүүд һунгалтада хабаадажа шадахаяа болиһон байна. Ороной урда зүгтэхи бээ хүсэһэн хүн зоной 50-һаа 75 хүрэтэр процентнь һунгалтада хабааданагүй. Хара зүһэтэй хүн зоной хүгжэн дэбжэлгэдэ туһалха национальна нэгэдэлэй тоо мэдээнүүдэй ёһоор, 1952 ондо урда 13 штадууд дотор дүн хамта 1.200 мянган һунгагшад-негрнүүд бүридхэлдэ абтаһан байгаа. Теэд, үндэһэ яһа баримталан газаашалагдаһанһаа шалтагаалжа, тэдэнэй зариманиинь голосованида хабаадаха аргагүй болоһон байба. 5,5 миллионһоо үлэ мэдэг дээшээ зоной голосовалдаг урда штадууд конгресстэ 119 түлөөлэгшэдтэй. Тэдэнэрынь гол түлэбтөө хүн зоной эгээн хархис хубиин һанал бодолые бэелүүлэгшэд болоно. Харин 13,5 миллион һунгагшадтай (тэрэ тоодо нилээд олон хүдэлмэришэдтэй) хойто зүгэй промышленна гурбан ехэ штат конгресстэ миин 104 түлөөлэгшэдые эльгээһэн байха юм.

Урда зүгэй хархис этэгээдүүд ехэ баяшуултай үгэсэн нүхэсөөд, түрүү үзэл бодолтой профсоюзуудһаа, ажалша фермернүүдһээ, либеральна хүнүүдһээ хүсэтэй байһаар. Томо баяшуул урда зүгэй олигархиин политическэ нүлөө үлөөхэ ябадалые ехэ шухалада тоолодог.

Иимэ оршон байдалда негр зоной хүдэлөөн социальна онсо удхашанартай боложо байнхай. Һургуулинуудта ба ондоо тээшье үндэһэ яһатанай газаашалга хэдэг ябадал усадхахые негрнүүд эринэ. Монтгомеридэхи (Алабам штат) автобусой компанида бойкот хэһэн түүхэ һонирхолтой байна.

Энэ городой негр зон (Монтгомеридэ 40 мянган негрнүүд бии юм) автобусой компаниин зүгһөө үндэһэ яһанай талаар газаашалга хэдэг ябадалые болюулха, тусхайлан хэлэбэл, автобусууд дотор сагаан зүһэтэндэ тусхай һуури табилгые усадхаха эрилтэ хэһэн байна. Негрнүүдэй эдэ эрилтэнүүдые тус компаниин дүүргээгүй байхадань, автобусуудые ябуулхагүйбди гэһэн бойкот соносхоо. Бүхы городой хүн зон тон нягта эмхидэлтэйгээр жагсан бодожо, хатуу зориг ба шанга тэсэбэри гаргаа. Алабам штадай засагаархид «бойкот үүсхээшэ» 100 хүниие сүүдлэхэ гэжэ зууршалһан байна. Хара зүһэтэй зоной хүгжэн дэбжэлгэдэ туһалха национальна нэгэдэл тэдэ тэмсэлшэдые дэмжээ.

Энэ нэгэдэлэй хүсэ шадалынь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, 43 штат дотор 1300 отделенинүүдтэй, 310 мянган гэшүүдтэй болонхой. Урда зүгтэхи нютагай нэгэдэлэй олохон хүтэлбэрилэгшэд үндэһэ яһа баримталагшадта эсэргүү экономическа тэмсэлэй арга метод үргэнөөр хэрэглэхэ хараа бодолтой хүнүүд байха юм. Олонхи ушарта экономическа бойкот хэрэглэгдэнэ. Негр зоной организацинууд эгээн эдэбхитэйгээр үндэһэ яһа баримталдаг этэгээдүүдэй списогуудые табидаг, тэдэндэ хамаатай предприятинуудта бойкот эмхидхэдэг байна.

Монтгомеридэ эмхидхэгдэһэн бойкот олониитын тэмсэлэй үрэ ехэтэй байһые эли тодоор харуулаа. «Газетт энд Дейли» (Пенсильвани штадай, Йорк городто хэблэгдэн гарадаг) газетэ бойкодой түлэг хэгдэжэ байха үедэ иигэжэ бэшэһэн юм: «Урда зүгтэ орьёлон бадарһан национальна хүдэлөөнэй далайса ба хүсые хэншье тоонгүй байха ёһогүй... Урда зүгтэ тэмсэлэй түймэр түхэн дэлгэржэ байна». Монтгомериин негрнүүдэй энэ тэмсэл — «мүнөөнэй эрхэ байдалдахи «гражданска зоной эсэргүүсэһэн» түрүүшын ехэ кампани мүн болоно» гэжэ тэрэл газетэ бэшээ һэн. Американска зарим буржуазна газетэнүүд негрнүүдэй өөрынгөө эрхын түлөө тэмсэжэ байгаа мүнөөнэйнь тэмсэлые английска богоолшолгошодто эсэргүүсэһэн индийскэ арадай тэмсэлтэй жэшээлнэ.

Өөһэдынгөө эрхэ сүлөөе хамгаалһан негр зоной ниитын тэмсэл һунгуулиин кампанида нүлөөлэнгүй байха арганьгүй. Рузвельтын байха сагһаа хойшо негр һунгагшадай олонхинь демократическа партида голосуудаа үгэдэг байгаа. Гэхэ зуура, һунгагшадай энэ хубиин һанал бодолдонь ехэхэн хубилалта боложо байнхай. Хара зүһэтэй зоной хүгжэн дэбжэлгэдэ туһалха нэгэдэлэй секретарь Уилкинс һаяхан иигэжэ сэхэ мэдүүлээ гэбэл: урда зүгэй негрнүүд демокрадуудай ба республиканецуудай хоорондо һунгаха байна.

Энэ мэдүүлгэнь ямар удхатайб гэхэдэ, урда зүгтэхи негр һунгагшадай дэмжэлгые демокрадуудай алдахын аюул тохёолдоо. 4 миллион тухай негрнүүдэй голосовалха хойто штадуудташье демокрадуудай талада аюул бии болонхой. Негрнүүдэй голосууд хойто зүгэй 6 штадууд дотор шиидхэхы удхашанартай байшажа болохо гэжэ США-гэй хэблэл уридшалан багсаажа бэшэнэ.

Тохёолдоһон оршон байдалые хараада абалсан, хойто ба урда зүгүүдэй зарим демокрадууд болон республиканецууд парти бүхэнэй, болохоёо байгаа һунгалтада табигдаха тэрэнэй кандидадуудай зүгһөө негр зондо гражданска бүрин эрхэ олгохо эрид шууд хараа бодол баримталхыень эринэ. Гэхэ зуура, урда штадуудтахи үндэһэ яһа баримталдаг демокрадууд гражданска эрхэ тухай негрнүүдэй эрилтые бага сагааршье хангаха ябадалда эсэргүүсэн, эрид шууд тэмсэжэ үргэлжэлһөөр.

Негрнүүдэй хүдэлөөн республиканска партиин хараа бодолдо нүлөөлжэ байна. Тус парти мүнөөнэй правительствые негрнүүдтэ гражданска эрхэ олгохо гэжэ оролдодог хэбэртэйгээр харуулха хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые хараалаа. Жэшээлхэдэ, юстициин министр Браунел негрнүүдтэ гражданска эрхэ олгохо тухай хуулиин хоёр проект апрель һара соо конгресстэ оруулһан байгаа. Проектын нэгэниинь негрнүүдэй һунгуулиин эрхэ сахилгые адаглан хаража байхашуу тусхай комисси хоёр партиин зүгһөө байгуулхаар хараалһан юм. Хуулиин хоёрдохи проектнь юстициин министртэ гражданска эрхын асуудалнуудаар туһалха тусхай туһалагшын тушаал бии болгохо гэжэ һанамжалан дурадхаһан байгаа. Гэбэшье, тэдэ дурадхалнуудынь мүнөө байгаа гуримые үнэндөө хүсэндэнь үлөөхэ элдэб ажаглалтануудтай байба. Тэрээнһээ гадна, Браунелэй проектнүүдынь һунгуулиин талаар хэгдэдэг хизаарлалтанууд тушаа юушье хэлэнэгүй. Тэдэ хизаарлалтануудһаа шалтагаалан олон миллион негрнүүд голосованида хабаадаха аргагүй болодог байна бшуу.

США-дэхи негрнүүдэй өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэл улам үргэдэжэ үргэлжэлһөөр. Энэнь профсоюзуудай, фермернүүдэй тэмсэлтэй нэгэдхэгдэн дэлгэрнэ. Тус тэмсэл президентые һунгаха һунгуулиин болохоо байһан үедэ США-гэй дотоодын политическэ оршон байдалда нүлөөлхэнь дамжаггүй.

В. ЛЕОНИДОВ.

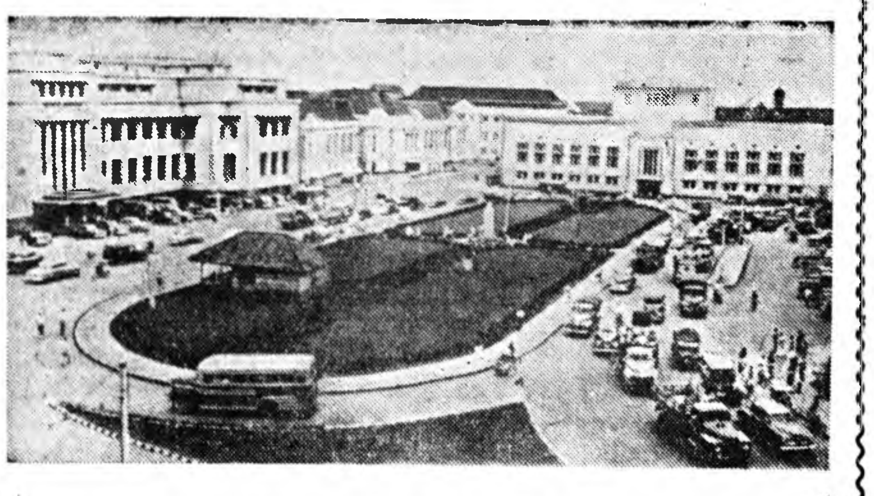

Джокьякартын үйлсэнүүдэй нэгэндэ. ТАСС-эй фотохронико.

Индонезиин худалдаа наймаанай палатын делегаци Москва мордобо

ДЖАКАРТА, сентябриин 6. (ТАСС). Бүхэсоюзна худалдаа наймаанай палатын уряалаар Индонезиин худалдаа наймаанай палатын делегаци, тэрэнэй түрүүлэгшэ Косасих гэгшэ түрүүтэйгээр мүнөөдэр Москва ошохоёо мордобо. Делегациин составта Индонезиин худалдаа наймаанай ба промышленна бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд ороно.

Тус делегаци Советскэ Союз дотор ябажа промышленна үйлэдбэритэй танилсаха, Индонезиин болон СССР-эй хоорондын худалдаа наймаае үргэдхэхэ зорилгоор советскэ гадаадын худалдаа наймаанай организацинуудтай харилсаа холбоо тогтоохо байна.

Джакарта городтохи талмай. ТАСС-эй фотохронико.

ДРВ-гэй хүдөө ажахы хүгжэнэ

ХАНОЙ, сентябриин 5. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын газартаряалангай ба ой модоной министр Нгием СуанИем хөөрэлдөө хэжэ, тэрэниинь недели бүри гарадаг «Док Лап» хэблэл толилоо. Нгием СуанИем хадаа республикын хүдөө ажахын үйлэдбэрие һэргээн бодхоолгодо ба хүгжөөлгэдэ амжалта туйлагдаһан тухай гэршэлһэн баримтануудые харуулаа. Женевскэ хэлсээнүүдэй баталагдаһанай һүүлээрхи үе соо таряашад правительствын туһаламжаар урдань ашаглагдадаггүй байһан 100 гаран гектар газар хахалаа гэжэ министр мэдүүлбэ. Уһалууриин томо томо бүхы барилганууд дахин сүм бодхоогдоо, уһалууриин дунда зэргын ба жэжэ түхеэрэлгэнүүд олоор баригдажа байна. Бодо малай тоо һүүлэй үедэ 150 мянган толгойгоор олон болоо. 1956 ондо хүдөө ажахын культурануудые тариха талмай үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулбал 250 мянган гектараар ехэ болоо. Энэ зун үнгэрөөшэ жэлэйхиһээ 32 процентээр ехэ рис абтаа.

ООН-до „КНР-эй оруулагдахын түлөө Цейлон бүхы хүсөөрөө оролдохо байна“

Цейлоной премьер-министр С. Бандаранаикын хэһэн мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 5. (ТАСС). «Хитадай Арадай Республикын Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида түлөөлэгдэхын тула Цейлон бүхы хүсөөрөө оролдохо байна» гэжэ мүнөөдэр Цейлоной премьер-министр С. Бандаранаике мэдүүлбэ гээд Юнайтед Пресс агентствын корреспондент Коломбоһоо дамжуулна.

«Ноябрьда ООН-эй генеральна Ассамблейн суглаанда хабаадалсахадаа би өөрөө энэ талаар хэгдэжэ болохо бүхы юумэ хэхэб гэжэ Бандаранаике хэлээ»,—гээд корреспондент заана. ООН-до Хитадай Арадай Республикын хабаадалсаха эрхые хангаха зорилготой ямаршье алхамые дэмжэхэ тухай Цейлонһоо ООН-до байгаа түлөөлэгшэ Гуневарденда даалгагданхай гэжэ корреспондент нэмэжэ хэлэнэ.

КПГ-е хорилгодо эсэргүү тэмсэл хадаа немецкэ бүхы арадай хэрэг мүн

БЕРЛИН, сентябриин 6. (ТАСС). Германиин Коммунистическэ партиие хорилгодо эсэргүү тэмсэл Баруун Германидашье, Германска Демократическа Республика доторшье улам ехээр боложо байна. Боннско засагаархидай зоргоороо ошоһон, хуули буса энэ ябуулгада эсэргүүсэн немецкэ ба уласхооорондын олониитэ зоной хэдэг буруушаал тухай мэдээсэлнүүд немецкэ хэблэлэй хуудаһануудта хододоо толилогдожо байна.

Коммунистнууд болбол гитлеровскэ фашизмда эсэргүүсэн баатарлигаар тэмсэһэн ба энэ тэмсэлдээ ехэ хохидолдо ороһон байна гэжэ шажанай санаарта Штиглиц КПГ-е хорилгые буруушааха зуураа онсолон тэмдэглээ. Партийнабэшэ бургомистр Линкенхейма (Карлсруэгэй район) коммунистнуудые бүлгэмэй соведэй депутатска мандадуудһаань хаһаха ябадалда эсэргүүсэн буруушаажа байһанаа мэдүүлээ.

Мүн ХДС-эй тэшүүдшье КПГ-е хорилгодо эсэргүүсэн тэмсэнэ. Тус партиин удамаршад КПГ-е хорихо тухай үүдхэл гаргаһан байгаа.

КПГ-е хориһоной һүүлээрхи үедэ Германиин хоёр хубиин хоюулайнь ажалшадай дунда милитаризмда ба фашизмда эсэргүүсэн тэмсэхэдээ немецкэ бүхы хүдэлмэришэн ангиин нягта нэгэдэлтэйгээр тэмсэхын түлөө хүдэлөөн улам ехээр дэлгэржэ байна.

Социал - демократическа ажалябуулагша Хартиг гэгшэ Гамбургдахи СДПГ-эй нютагай организациин конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ Германиин Коммунистическэ партитай нэгэн һаналтай байһан тухайгаа мэдүүлээ. Германска хоёр гүрэнүүдэй элдэб организацинууд, ниитын зарим ажал-ябуулагшад Германиин Коммунистическэ партида эсэргүү гаргагдаһан шиидхэбэрие болюулха тухай эрижэ Баруун Германиин засагаархидта бэшэг, телеграммануудые эльгээнэ.

Ливанай президент Франциин сэрэгүүдэй Кипртэ эльгээгдэһэн тушаа тайлбари үгэхые эринэ

БЕЙРУТ, сентябриин 5. (ТАСС). Үсэгэлдэр Ливанай президент Камиль Шамун гэгшэ Францийһаа Бейрудтэ байгаа посолые урижа асараад, Кипртэ Франциин сэрэгүүдэй юундэ эльгээгдэһэн тухай тайлбари үгэхыень эрибэ гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

Суэцкэ каналые национализацилха тухай асуудалаар арабска бүхы гүрэнүүд Египедые дэмжэнэ гэжэ Камиль Шамун дахин баталан хэлээ гээд «Бейрут» газетэ бэшэнэ.

Суэцкэ арсалдаае амгалан ёһоор шиидхэхын түлөө

ПАРИЖ, сентябриин 5. (ТАСС). Суэцкэ асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхын түлөө тэмсэл Франци дотор бүри ехээр боложо байна. Һаяхан Кале гэжэ портын докернууд Франциин правительствын дайн сэрэг бэлэдхэжэ байһан ябадалда эсэргүүгээр буруушаалаа мэдүүлэн хүдэлмэреэ хоёр дахин зогсооһон байна гэжэ «Юманите» газетэ мэдээсэнэ.

Парижай дэргэдэхи Сен-Дени гэжэ газарай түмэр харгын мастерскойнуудай хүдэлмэришэд правительствые толгойлогшо Ги Молледэ ба гадаадын хэрэгүүдэй министр Кристиан Пинодо бэшэг эльгээбэ. Египедэй хуулита ёһоной эрхэнүүдые хүндэлэлгын үндэһөөр Суэцкэ асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхын тула бүхы хүсөөрөө оролдохыень хүдэлмэришэд тэрэ бэшэг соогоо уряална. Суэцкэ асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхын түлөө байһанаа, мүн Франциин политическэ болон ниитын элдэб захиргаануудай элитэ ажал-ябуулагшадшье мэдүүлнэ. Жэшээнь, социалист Гюстав Котелль гэгшэ Франциин болон Англиин дайн сэрэг бэлэдхэжэ байһан ябадалые «хүлисэшэгүй алдуу» гэжэ нэрлээ. «Канал национализацилха ябадалые юридическэ талаарнь хэншье арсажа шадахагүй юм. Бүхы арадууд эрхэ сүлөөтэй байха, бэеэ даанхай байха адли эрхэтэй юм».

Египедые айлгаха гэжэ һэдэдэг баруун гүрэнүүдэй һэдэлгэдэ эсэргүү тэмсэл

ДЖАКАРТА, сентябриин 5. (ТАСС). Олонхи газетэнүүд түрүү бэшэгүүдээ Суэцкэ асуудалда зорюулна. Газетэнүүд Египедтэ эсэргүү Англиин ба Франциин сэрэгэй бэлэдхэл хэжэ байһаниие буруушаажа, энэ бэлэдхэлээ дары болюулхыень эринэ. Баруун гүрэнүүдэй политика — хуушарһан политика мүн гэжэ «Мердека» бэшэнэ. Баруун гүрэнүүд хүсэ хэрэглэжэ мэдэлдээ оруулхабди гээд найдаһаар байна. Зүгөөр, Египет гансаараа бэшэ юм, тэрэнэй хуби заяаниинь арабска оронуудай хуби заяан, Азиин хуби заяан, амгалан байдалай хуби заяан мүн. Суэцкэ асуудалаар Англиин ба Франциин эзэлһэн хараа бодолые гүрдэлтэ гэжэ энэ газетэ нэрлэнэ. Тиин Египет хүсэ хэрэглэхэһээ айжа ямар-нэгэн шиидхэбэрие зүбшөөрхэгүй юм гэжэ тус газетэ тоолоно.

Англиин ба Франциин зүгһөө сэрэгэй заналта хэгдэжэ байһан ябадалые «Абади» газетэ мүн лэ буруушаана.

Хариин лоцманууд Суэцкэ каналда хүдэлмэрилхээ хүсэнэ

КАИР, сентябриин 5. (ТАСС). Суэцкэ каналда хүдэлмэрилхыень урижа хариин лоцмануудта Египедэй правительствын хандаһан хандалга олохон оронууд дотор дэмжэгдэнэ гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ. Египедэй правительствын хандалгые советскэ лоцманууд халуунаар дэмжээ гэжэ хэблэл ехэ баяртайгаар мэдээсэнэ. Советскэ олохон лоцманууд Суэцкэ каналда хүдэлмэрилхээ хүсэжэ байһанаа мэдүүлбэ гэжэ Египедһээ Москвада байгаа посол Мохаммед Авад Эль-Куни гэгшэ мэдүүлээ. Энэ мэдүүлгыень Египедэй олон газетэнүүд толилно.

Египедтэ хүдэлмэрилхөөр ошохо тухайгаа Германска Демократическа Республикын бүлэг лоцманууд мэдүүлээ гэжэ хэблэл тэрэшэлэн мэдээсэнэ.

Египедэй правительствын хандалгые дэмжэһэн харюунууд Япониин, Баруун Германиин ба бусад оронуудай лоцмануудһаа ороно гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Египедэй правительствын шиидхэбэрие Афганистан дэмжэнэ

КАИР, сентябриин 5. (ТАСС). МЕН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, арабска оронуудай нэгэдэлэй генеральна секретарь Хасун гэгшэ Каирта байгаа афганска посол Сельжуки гэгшэһээ бэшэг абаа. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: Афганистанай король Мухаммед Захир-Шах Суэцкэ каналые национализацилха тухай асуудалаар Египедые, тэрэнэй президент Гамаль Абдель Насерые бүримүһэн дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

Суэцкэ канал имагтал Египедэй арадай мэдэлдэ байха ёһотой, тэдэниие хариин гүрэнүүдэй хинаха ябадалые зүбшөөжэ болохогүй гэжэ Афганистанай король тоолоно гээд саашадаа тэрэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Хүсэрхэлгын политикын тала баригшад Египедтэ эсэргүү тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр

ЛОНДОН, сентябриин 5. (ТАСС). Английска буржуазна хэблэл Суэцкэ асуудалые амгалан ёһоор гуримшуулхаяа хүсэдэггүй политическэ тусгаар бүлэгүүдэй интересые хамгаалан Египедтэ эсэргүү тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр байна. Египедэй эрхэ сүлөөе хаһаха түсэб баадхаха гэжэ баруун гүрэнүүдэй оролдодог эрмэлзэлгэдэ эсэргүүгээр тэмсэһэн Англиин түрүү хүсэнүүдые «Дейли Скетч» газетэ мүнөөдэр ехээр хараажа бэшээ. Энэ газетэ Египедые айлгаха, һүрдүүлхэ гэжэ һэдэнэ.

Суэцкэ каналаар суднануудай сүлөөтэйгөөр ябаха тушаа Египедэй нэгэнтэ бэшэ хэһэн мэдүүлгэ тухай юушье хэлэнгүйгөөр гараха зуураа, «Таймс» газетэ тус каналые хариин гүрэнүүдэй мэдэлдэ үгэхэ гэжэ эринэ.

Буржуазна хэблэл тэрэшэлэн Суэцкэ каналда хүдэлмэрилдэг хариин лоцманууд тухай асуудал тушаа шууяа татаһаар. Англиин ба Франциин зонхилхы бүлэгүүд Суэцкэ каналда лоцманаар хүдэлмэрилдэг өөһэдынгөө хүнүүдые хүдэлмэриһөө гарахыень баадхахын тула бүхы хүсөөрөө оролдоно.

ПАРИЖ, сентябриин 5. (ТАСС). Хархис үзэл баримталдаг французска газетэнүүд «Даллесай түсэбые» абахыень Египедһээ эрижэ заналта хэһээр байна. Эдэ газетэнүүд Суэцкэ асуудал шиидхэхэ ябадалые Хойто Африкадахи ба Дунда Зүүн зүгтэхи французска колониалистнуудай интерестэй холбоно. «Лондон ба Париж» хадаа ямаршье компромисс буруушаахаар урдынхидаал адляар эрид шиидэнхэй байна», — гэжэ «Фигаро» газетэ бэшэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан тус газетэ Франциин ба Англиин бэелүүлжэ байгаа сэрэгэй хэмжээнүүдые һайшаан номноно.

„Табанай комитедэй“ гэшүүд Насертай хэлсээ хэнэ

КАИР, сентябриин 5. (ТАСС). Үсэгэлдэр «табанай комитедэй» гэшүүд Египедэй Республикын президент Гамаль Абдель Насертай гурбадахяа уулзаба. Уулзалгын үедэ Египедэй талаһаа гадаадын хэрэгүүдэй министр Фавзи, президентын канцеляриин начальник Али Сабри тэрэшэлэн байлсаа.

Хөөрэлдөөнэй һүүлээр «табанай комитедэй» түрүүлэгшэ Австралиин премьер-министр Мензис эдэ хэлсээнүүд даб дээрээ хэгдэжэ байнхай гэжэ корреспондентнүүдтэ мэдээсэбэ. Теэд Мензис хэлсээнүүдэй удха тухайда ямар нэгэн юумэ хэлэхэһээ арсаа. «Табанай комитедэй» гэшүүд энээнэй удаа президент Насертай сентябриин 5-най үдэшэ уулзаха юм гэжэ Мензис хэлээ.

Тунисай ажалшадай нэгэдэл бэхижэнэ

ПАРИЖ, сентябриин 5. (ТАСС). Тунисай ажалшадай профсоюзуудай ниитын нэгэдэл (ЮСТТ) Тунисай ажалшадай ниитын союзтай (ЮЖТТ) нэгэдэхэ тухай шиидхэбэри баталан абаа.

Энээнтэй дашарамдуулан ЮСТТ-гэй хүтэлбэрилэгшэдтэ профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин (ВФП-гэй) генеральна секретарь Луи Сайянай эльгээһэн телеграммануудые «Юманите» газетэ толилоо. Жэшээлбэл, телеграмма соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Ондо ондоо үзэл һанал баримталдаг ажалшадай хоорондо Тунисай профсоюзай нэгэн бүхэли нэгэдэл дотор үнэхөөрөө ахадүү ёһоной хани харилсаа тогтоогдохо бээ гэжэ найдажа байһанаа ВФП мэдүүлнэ. Тиигэжэ профсоюзна бодото демократиин үндэһөөр городой болон деревниин ажалшадай таһаршагүй нягта нэгэдэл бэелүүлэгдэхэ байна.

Парижда НАТО-гой Соведэй сесси эхилээ

ПАРИЖ, сентябриин 5. (ТАСС). Мүнөө үглөөгүүр Парижда Хойто-Атлантическа блогой соведэй сесси нээгдээ. Сесси Суэцкэ асуудал тушаа болохо юм гэжэ Парижай хэблэл мэдээсэнэ.

Сессидэ хабаадалсахын тула Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ллойд, Канадын гадаадын хэрэгүүдэй министр Пирсон, Бельгиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Спаак, Германиин Федеративна Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министерствын статс-секретарь Хальтшейн гэгшэд Париж ерээ.

Соведэй зүблөөнүүд нюусаар боложо байна.

США доторхи түмэр харгы дээрэ аюул болобо

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 6. (ТАСС). Үсэгэлдэр Спрингер город шадар (Нью-Мексико штат) пассажирска тон шэнэ поезд почто зөөдэг поездтой мүргэлдөөд, хоюулаа харгыһаа халиба гэжэ Юнайтед Пресс агентство мэдээсэнэ. Уридшалһан мэдээнүүдэй ёһоор, 20 хүн хосороо, олон хүн шархатаа.

США-да расистнууд зоргоороо аашална

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 5. (ТАСС). Урда штадуудай Техас, Теннесси, Кентукки мэтын хэдэ хэдэн городуудта расистнуудай зоргоороо аашалжа байһан тухайда американска хэблэл мэдээсэжэ үргэлжэлһөөр. США-гэй верховно сүүдэй шиидхэбэреэр, негр зондо өөһэдынгөө үхибүүдые һургуулида үгэхэ эрхэ олгогдоһон байна. Тэдэнэй энэ эрхэеэ эдлэхэ гэжэ оролдоходонь, дурсагдаһан городууд доторхи һүрэг расистнууд олохон ушарта гартаа буу бариад негр зониие һүрдүүлэн айлгана.

Верховно сүүд бүри 1954 оной майн 17-до негрнүүдые алба налог түлэгшэдэй хүзүүн дээрэ байдаг һургуулида оруулха ябадал хоридог ушар конституцида зүришэнэ гэжэ соносхоо һэн. Тиигэбэшье урда талын 5 штадуудта Мессисипи, Алабама, Флорида, Джорджия ба Урда Каролина дотор негрнүүдые һургуулида һургаха ябадал мүнөөшье хүрэтэр хорюултай байһаар. Негр үхибүүдтэ һургуулиин эгээн муу байра үгтэдэг, һуралсалдань тон бага мүнгэн зөөри гаргашалагдадаг. Мүн Виргини, Луизиана ба Хойто Каролина гэһэн штадуудташье бодото дээрээ мүн лэ тиимэ байдалтай. Эндэ нэгэшье негр һурагша эхин гү, али дунда һургуулида абтаагүй. Гэгээрэлэй асуудал эрхилдэг урда зүгэй захиргаанай баримтануудай ёһоор урда штадуудта 2 миллион негр үхибүүд түрүүшынхидээл адляар «хара арһатанай» хорюултай һургуулинуудта һураһаар байна.

Верховно сүүдэй шиидхэбэриин ёһоор, урда зүгэй хэдэ хэдэн районуудтахи федеральна сүүдүүд негрнүүдые һургуулида абалга хоридог ябадалые болюулха тухай тогтоолнуудые абаһан байна. Тиихэдэнь негрнүүд хүдөөгэй һургуулинуудта үхибүүдээ бусадай үхибүүдтэй хамта һурахынь тула һургуулида бэшүүлхэ гэжэ оролдоһон байна. Теэд энээндэнь «сагаан гражданинуудай соведүүд» мэтын расистска организацинуудай зүгһөө ехэ эсэргүүсэлтэ хэгдээ. 4 мянган хүн зонтой Клинтон городто (Теннесси штат) аюултай юумэ болоо. Нютагай һургуулинуудта 12 негр үхибүүдэй һуралсахын тулада бэшүүлхэдэнь «сагаан гражданинуудай совет» гэһэн расистска организациин түлөөлэгшэ Картер тэдэг расистнуудай зоргоороо аашалха ябадал эмхидхэжэ ороо. Мянгаад шахуу, һүрэг расистнууд негр зониие айлган һүрдүүлһэн байна. Теннесси штадай губернатор Клемент Клинтон руу 10 танктай национальна гвардиин 700 солдадуудые эльгээгээ. Энэ городой үйлсэнүүдтэ хүнүүдэй суглараха, олон зоной урда үгэ хэлэхэ, город соогуур машинануудые зогсоохо ябадал хоригдонхой.

Расистнуудай бузагай ябадал мүн тэрэшэлэн Оливер-Спрингс городтошье үзэгдэнэ гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ мэдээсэнэ. 250 расистнууд негрнүүдэй байдаг райондо хоёр дахин тэһэрэлгэ хэжэ, Оливер-Спрингс городой негрнүүдые һүрдүүлэн айлгаа гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэнэ. Тус городто расистнууд негрнүүдтэ эсэргүү зэбсэгтэ добтолго хээ гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент мэдээсэнэ. Тэрэ город руу 80 хүнтэй, 8 танктай национальна гвардеецүүдэй отряд эльгээгдээ. Национальна гвардиин түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, һүрэг расистнууд городой негрнүүдэй һуудаг кварталда добтолго хэхээ бэлдэжэ байна гэжэ корреспондент мэдээсэнэ.

Клинтонһоо урагша 100 милиин газарта байдаг Дейтон городто (Теннесси штат) расистнуудай добтолгонуудые хэһэн тухайда мүн тэрэшэлэн «Нью-Йорк таймс» газетэ мэдээсэнэ.

Аргентина, Бразили ба ... орон нютагаа бусажа ерэһэн ... цуудые Литовско ССР-тэ ... таба. Бусажа ерэгшэдтэ хүдэл... байра үгтэнэ. Каунасска «... няй» гэжэ торгон буд нэхэдэ... да һаяхан Бразилиһаа буса... Антанас Песлякас хоёр басаг... та хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр ... абанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Кауно ауд... рикын дархан Антанас Песл... лея гэжэ һамгантаяа, Онон... басагантаяа шэнэ байрадаа ...

ТАСС-эй фото...

Шатарай XII оли...

Шатарай XII олимпиады... хи турта Советскэ шатар... вегин командатай наада...

Гроссмейстер Керес ... илалта туйлаа. Норвеж... шан Барда гэгшэтэй т... наадаад, тэрэнэйнгээ алд... мараар хэрэглэжэ, амжал... һан байна. Тиин Барда ... нээ мэдэрээ.

Түрүүшын хюлгэ дээрэ ... чемпион Ботвинник Вестал... тэй уулзаад, 38-дахи ... шүүгээ.

Гроссмейстер Бронштейн ... уулзаад, шэнэ гуримаар ... байна. Тэрэ нэгэ бодоёо хо... гээр үгөөд, тэрэнэйнгээ ... муу болгоо. Сагаанаар ... Бронштейн уданшьегүй хү... добтолжо, хара ноёной ... бүри муу болгоходонь, Р... даһанаа мэдэрээ.

Гроссмейстер Смыслов ... сентэй наадаад, шүүгээ. ... советскэ спортсменүүд 4... тоотойгоор илалта туйлаһа...

Мүн Болгариин команд... нэ илалта туйлаа. Тэдэнэр ... Рикын шатаршадые 3½: ... тоотойгоор шүүгээ.

Тэрэшэлэн Чехословаки... манска Демократическа Р... кын командануудай хооро... һон наадан илангаяа һон... гоор үнгэржэ, 2 : 2 гэһэн то... дүүрэбэ.

Түрүүлжэ ябаһан коман... байдалынь иимэ: түрүүш... пада СССР-эй команда ... той, Болгари — 15,5, Швей... 12,5, Польша — 10,5 очко... дохи группада Югославии... дынхид 17 очкотой, Голл... 13,5, Израиль — 13, Дани... той. Гурбадахи группада ... нын командынхид дүрбэн ... гын һүүлээр 14,5 очкотой ... ди — 14 очкотой ба нэгэ ... лагдаһан партитай, Анг... Германска Федеративна Ре... 13 очкотой. Дүрбэдэхи гру... хословакиин команда 13 ... Германска Демократическа ... лика дүрбэн уулзалгын һ... очкотой, Венгри, Румыни... дынхид дүрбэн уулзалгын ... 10 очкотой болоод ябана.

Сентябриин 6-да зургаа... үнгэргэгдөө. Энэ турта С... Союзай команда Болгарии... шадтай уулзаһан байна.

Волейболоор бүхэдэ... түрүү һуури эзэл... түлөө

ПАРИЖ, сентябриин 6. ... Үсэгэлдэр волейболоор бү... түрүү һуури эзэлхын тү... гэгдэһэн мүрысөөндэ Совет... зай эрэшүүлэй команда ... командатай уулзаа. Тиин ... Союзай командынхид 3:... тоотойгоор илаһан байна.

Мүн тэрэшэлэн Советск... эхэнэрнүүдэй команда КНД... мандынхидтай уулзаад, 3:... тоотойгоор шүүгээ.

Мүнөөдэр СССР-эй ... команда Югославиин спорт... тэй, мүн СССР-эй эхэнэр... манда Румыниин команд... заха юм.

Һүүлэй мэдээсэлэй ёһо... шүүлэй командануудай ... СССР-эй, Чехословакиин, ... спортсменүүд түрүүлжэ яб... нэрнүүдэй дундаһаа СС... Румыниин спортсменкануу... түрүү һуурида ябана.

Редактор Д. Л. ЛОБС...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-..., культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00860. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №...